

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

Broj: 05-16-1-1329-10/24
Datum: 17. 10. 2024. godine

Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine
Trg BiH 1
71 000 Sarajevo

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 18-10-2024			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01	16-10	2005/24	

Predmet: Dostava Izvješća revizije učinka

Cijenjeni,

Sukladno članku 16. Zakona o reviziji institucija BiH («Službeni glasnik BiH», broj: 12/06), u privitku dopisa dostavljamo Vam Izvješće o provedenoj reviziji učinka na temu „Uspostava i osiguravanje funkcionalne unutarnje revizije u institucijama BiH“.

S poštovanjem,

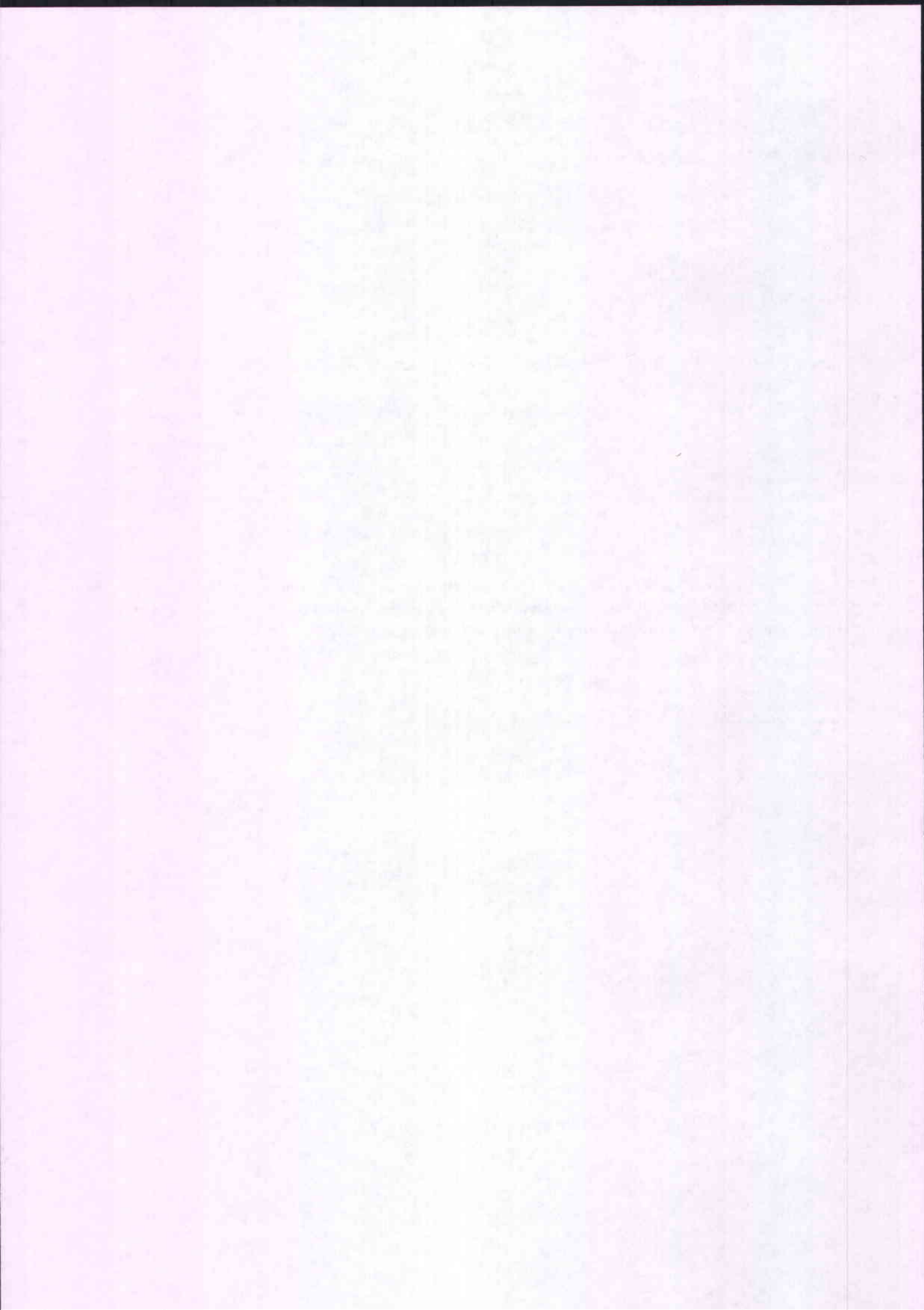

Privitak:

- Izvješće revizije učinka

Dostavljeno:

- Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine
- a/a.

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

ИЗВЈЕШТАЈ РЕВИЗИЈЕ УЧИНКА

„УСПОСТАВА И ОБЕЗБЈЕЂИВАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНЕ ИНТЕРНЕ РЕВИЗИЈЕ У ИНСТИТУЦИЈАМА БиХ“

Сарајево, октобар 2024. године

УСПОСТАВА И ОБЕЗБЈЕЂИВАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНЕ ИНТЕРНЕ РЕВИЗИЈЕ У ИНСТИТУЦИЈАМА БИХ

Канцеларија за ревизију институција БиХ је провела ревизију учинка на тему „Успостава и обезбјеђивање функционалне интерне ревизије у институцијама БиХ“. Ревизија је проведена у складу са Законом о ревизији институција БиХ, Међународним стандардима врховних ревизионих институција – ISSAI и методологијом за рад ревизије учинка врховних ревизионих институција у БиХ.

Ревизија је проведена с циљем да се испита да ли је процес успоставе и обезбјеђивања функционалне интерне ревизије, као значајног фактора у обезбјеђивању боље јавне управе, у институцијама БиХ ефикасан.

Налази ревизије указују на то да процес изградње и обезбјеђивања функционалне интерне ревизије у институцијама БиХ није био у потпуности ефикасан, односно надлежне институције нису биле у потпуности ефикасне у процесу изградње и одржавања капацитета у овој области. Бројни су изазови са којим се суочавају успостављени ЈИР-ови, а систем надзора и обезбјеђивања квалитета над радом ЈИР-ова такође није у потпуности успостављен. Успостава и функционисање интерне ревизије у институцијама БиХ је један од приоритета у процесу европских интеграција, али и поред евидентног напретка у формалној успостави ЈИР-ова, сам процес ни након десетљеће настојања није до краја окончан.

Извјештај ревизије садржи препоруке упућене Савјету министара БиХ, Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора БиХ, Министарству финансија и трезора БиХ и институцијама БиХ. Реализација препорука би требала допринијети обезбјеђивању претпоставки за ефикаснију успоставу и функционисање интерне ревизије у институцијама БиХ. Препоруке ће допринијети и реализацији Циљева одрживог развоја, конкретно Циља 16 – Мир, правда и снажне институције.

Канцеларија за ревизију је у складу са одредбама Закона о ревизији институција БиХ, доставила Нацрт извјештаја институцијама које су биле обухваћене проведеном ревизијом. Ове институције нису имале коментаре и примједбе на налазе и закључке обављене ревизије. Након тога је израђен коначни извјештај о проведеној ревизији учинка.

ГЕНЕРАЛНИ РЕВИЗОР

Хрвоје Тврткивић

ЗАМЈЕНИК ГЕНЕРАЛНОГ
РЕВИЗОРА

Неџад Хаџић

ЗАМЈЕНИЦА
ГЕНЕРАЛНОГ РЕВИЗОРА

Неда Мочевећ

Садржај

1. УВОД.....	11
1.1. Позадина проблема и мотиви за ревизију.....	11
1.2. Циљ, обим и ограничења ревизије.....	12
1.3. Ревизиона питања и критеријуми ревизије.....	14
1.4. Извори информација и методе ревизије.....	16
1.5. Структура извјештаја.....	17
2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ ЗА РАЗУМИЈЕВАЊЕ ЈАВНИХ ИНТЕРНИХ ФИНАНСИЈСКИХ КОНТРОЛА И ИНТЕРНЕ РЕВИЗИЈЕ.....	18
2.1. Кључне информације из области јавних финансија и интерних финансијских контрола.....	18
2.1.1. Улога и циљ интерне ревизије у систему интерних финансијских контрола..	18
2.1.2. Интерна ревизија у институцијама БиХ.....	19
2.1.3. Обезбјеђење и унапређење квалитета рада интерне ревизије у институцијама БиХ.....	20
2.1.4. Стратешки, годишњи планови интерне ревизије и процјена ризика.....	21
2.1.5. Апликација за праћење, управљање и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у институцијама БиХ (PIFC апликација).....	21
3. НАЛАЗИ.....	23
3.1. Процес успоставе и кадровског попуњавања јединица интерне ревизије.....	23
3.1.1. Процес успоставе јединица интерне ревизије.....	23
3.1.2. Кадровско попуњавање јединица интерне ревизије.....	24
3.2. Систем надзора и обезбјеђивања квалитета над радом јединица интерне ревизије није до краја успостављен.....	25
3.2.1. Стални надзор над радом јединица интерне ревизије од стране руководиоца.....	25
3.2.2. Редовни и периодични прегледи квалитета рада јединица интерне ревизије.....	26
3.2.3. Екстерна процјена квалитета рада јединица интерне ревизије.....	27
3.2.4. Усмјеравање ресурса интерне ревизије ка најризичнијим подручјима ревидирања.....	28
3.2.5. Провођење ревизија ефикасности, економичности и ефективности пословних система (3Е).....	29
3.2.6. PIFC апликација - модул за интерну ревизију.....	30
4. ЗАКЉУЧЦИ.....	32

4.1. Процес успоставе јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и даље није окончан	32
4.2. Недостатак надзора и процјене квалитета у јединицама интерне ревизије може довести до застоја у развоју и унапређењу рада интерне ревизије	32
5. ПРЕПОРУКЕ.....	34
6. ПРИЛОЗИ.....	37

Коришћене скраћенице

Скраћенице	Пуни назив
BHANSA	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби
БХРТ	Радиотелевизија БиХ
БиХ	Босна и Херцеговина
ЦХЈ	Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ
ДКПТ	Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ
ЕУ	Европска унија
ФУК	Финансијско управљање и контрола
ГП	Гранична полиција БиХ
IDDEEA	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ
ЈИР	Јединица интерне ревизије
МЦП	Министарство цивилних послова БиХ
МФТ	Министарство финансија и трезора БиХ
МКТ	Министарство комуникација и транспорта БиХ
МЉПИ	Министарство за људска права и избјеглице БиХ
МО	Министарство одбране БиХ
МП	Министарство правде БиХ
МБ	Министарство безбједности БиХ
МИП	Министарство иностраних послова БиХ
МСТЕО	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ
ОБА	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ
PIFC	Јавне интерне финансијске контроле
PIFC апликација	Апликација за праћење, управљање и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у институцијама БиХ
ПС БиХ	Парламентарна скупштина БиХ
SIPA	Државна агенција за истраге и заштиту БиХ
СУД	Суд БиХ
СЗП	Служба за заједничке послове институција БиХ
УИО	Управа за индиректно опорезивање БиХ
Канцеларија ревизију	за Канцеларија за ревизију институција БиХ
СМ БиХ	Савјет министара БиХ
ЗоИР	Закон о интерној ревизији институција БиХ

Извршни резиме:

Циљ ревизије је био испитати да ли је процес успоставе и обезбјеђивања функционалне интерне ревизије у институцијама БиХ ефикасан.

Сврха ревизије је била унаприједити стање у области јавних финансија на начин да се скрене пажња надлежнима, односно Савјету министара БиХ (СМ БиХ), ЦХЈ-у, руководиоцима институција БиХ и руководиоцима ЈИР-ова, на потребу изградње функционалне интерне ревизије као значајног фактора у обезбјеђивању боље јавне управе. У наставку су наведени најважнији налази и препоруке ревизије.

Процес успоставе и кадровског попуњавања јединица интерне ревизије у институцијама БиХ није у потпуности ефикасан

- Процес успоставе ЈИР-ова није до краја окончан ни 16 година од доношења првог ЗоИР-а. Од тренутно планираних 20 ЈИР-ова, два и даље нису успостављена према регулативи у овој области.
- У протеклом дванаестогодишњем периоду, од доношења Одлуке о критеријумима за успоставу јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, просјечна кадровска попуњеност ЈИР-ова од 2012. године кретала се од 20% па до 72% до краја 2023. године. Присутна је и флукуација особља у јединицама интерне ревизије.
- Двије институције нису успоставиле интерну ревизију усклађену са прописима из области интерне ревизије, а то су: ВНАНСА и ДКПТ. ВНАНСА до средине 2024. године није припремила и поднијела ЦХЈ приједлог интерних организационих прописа који се односе на интерну ревизију у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ. Правилник о систематизацији ДКПТ-а је у поступку измјене, међутим, тај процес је дуготрајан и још није окончан.
- Формирани ЈИР-ови не раде увијек у пуном капацитету. Наиме, иако је већина јединица већ формирана, оне кадровски нису увијек у потпуности и попуњене. На крају 2023. године од 18 ЈИР-ова њих 13 је било у потпуности кадровски попуњено.
- Флукуација особља у ЈИР-овима такође је присутна појава. Наиме, на узорку од шест одабраних ЈИР-ова, флукуација особља је била присутна у свих шест јединица интерне ревизије. Последица непопуњених капацитета ЈИР-ова, у односу на предвиђене, подразумијева и провођење мањег броја ревизија. Изражена флукуација особља за последицу може имати и нарушавање континуитета у раду ЈИР-ова, односно промјене у плановима ревизије, одабиру ревидираних подручја и сл.

Систем надзора и обезбјеђивања квалитета над радом јединица интерне ревизије није до краја успостављен

- Функционалност интерне ревизије огледа се и кроз успостављени систем надзора и обезбјеђења квалитета над радом ЈИР-ова. Налази ревизије показују да континуирано праћење обављања активности интерне ревизије од стране руководиоца, односно надзор руководиоца ЈИР-ова није увијек обезбјеђен. У 2023. години четвртина јединица интерне ревизије није имала руководиоца.
- ЦХЈ врши редовно годишње праћење рада ЈИР-ова кроз извјештаје које јединице достављају ЦХЈ-у.
- Периодично праћење рада, односно посјета на терену јединицама интерне ревизије од стране ЦХЈ-а још увијек је у зачетку. Екстерна процјена квалитета рада ЈИР-ова проведена је само у случају једне јединице интерне ревизије.
- Иако је стратешко опредјељење да је интерна ревизија усмјерена на подручја високог ризика, на узорку јединица интерне ревизије указано је на то да јединице проводе значајан број ревизија средњеризичних подручја иако сва високоризична подручја нису исцрпљена.
- Током провођења ревизије тим је на узорку ЈИР-ова утврдио да се ријетко проводе ревизије у областима које превазилазе питања усклађености са регулативом, него се тичу испитивања и ефеката односно провођења ревизија ефикасности, економичности и ефективности пословних система.
- Већина ЈИР-ова из узорка не сачињава извјештаје о ефективности рада јединица интерне ревизије. На узорку од шест ЈИР-ова утврђено је да само ЈИР УИО сачињава извјештаје о ефективности рада.

Канцеларија за ревизију, на основу прикупљених налаза и закључака до којих је дошла током провођења ревизије, даје препоруке Савјету министара БиХ, Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора БиХ, Министарству финансија и трезора БиХ, и институцијама БиХ. У циљу окончавања успоставе и обезбјеђивања функционалности интерне ревизије у институцијама БиХ, Канцеларија за ревизију препоручује слjedeће:

Препорука Савјету министара БиХ

- ***Предузети све потребне активности на окончавању успоставе јединица интерне ревизије у складу са важећом регулативом.***

Препорука руководиоцима институција БиХ

- ***Потребно је ажурно предузимати активности које се тичу попуњавања руководећих позиција у јединицама интерне ревизије.***

Препоруке јединицама интерне ревизије из узорка које доминантно не усмјеравају ресурсе на високоризична подручја

- Потребно је постојеће ресурсе усмјеравати ка ревидирању области које су оцијењене као високоризичне.
- Потребно је, у складу са расположивим ресурсима, проводити и ревизије у областима које се тичу постизања резултата и циљева ревидиране организације.
- Потребно је да јединице интерне ревизије извјештавају о ефектима свога рада.

Препоруке Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора БиХ

- Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ треба предузети активности на проналаску најекономичнијих модела за екстерну процјену квалитета рада јединица интерне ревизије те наставити провођење периодичних прегледа квалитета рада ЈИР-ова.
- Обезбиједити редовно одржавање и унапређивање PIFC апликације у дијелу модула за интерну ревизију.

Препорука Министарству финансија и трезора БиХ

- Обезбиједити све потребне техничке услове како би се омогућило несметано функционисање PIFC апликације.

1. УВОД

1.1. Позадина проблема и мотиви за ревизију

Обавеза Босне и Херцеговине (БиХ) у области интерне ревизије утврђена је у Споразуму о стабилизацији и придруживању између Европске уније (ЕУ) и БиХ. Власти у БиХ су се усвајањем важеће Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020 – 2025.¹ као и Свеобухватном стратегијом управљања јавним финансијама у институцијама БиХ 2021 – 2025.², определијиле за успостављање ефикасног система интерне ревизије. Интерна ревизија, као други стуб у систему финансијског управљања и контроле, треба да обезбједи надзор над транспарентним коришћењем јавних средстава и допринесе учинковитости јавне управе. Остала два стуба су финансијско управљање и контрола (ФУК)³ те Централна хармонизацијска јединица (ЦХЈ) надлежна за хармонизацију и координацију система финансијског управљања и контроле и методологију интерне ревизије⁴.

Такође, у циљу усклађеног провођења реформи у БиХ и постизања даљег напретка у области јавних финансија, БиХ треба да испуњава преузете обавезе у процесу придруживања ЕУ и слиједи међународне препоруке у погледу испуњавања 14 приоритета у дијеловима који се односе на јавне финансије⁵.

Функционална интерна ревизија помаже менаџменту институције да смањи ризик од неуспјеха када је у питању постизање циљева организације и одговорно поступа са повјереним јавним средствима. Задатак интерне ревизије је да оцјењује систем интерних контрола и њихову ефикасност, да извјештава о налазима, те да предлаже рјешења менаџменту институција. Да би интерна ревизија испунила своју сврху односно да дода вриједност и унаприједи пословање организације, неопходно је да се формира организационо и функционално. Шеснаест година од усвајања Закона о интерној ревизији институција БиХ (ЗоИР)⁶, чији је циљ успостављање ефикасног система интерне ревизије, није у потпуности успостављена или развијена функционална интерна ревизија у институцијама БиХ.

На проблематику успоставе и функционисања интерне ревизије се указало у Извјештају ревизије учинка „Успостава јавних интерних финансијских контрола (PIFC-a) у институцијама БиХ”⁷ из 2015. године. Недостаци интерне ревизије у

¹ Службени гласник БиХ, број: 43/20

² <https://www.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=b78e395b-0891-4c32-a022-30e34f9ed228&lang=hr>

³ Финансијско управљање и контрола је свеобухватан систем политика, процедура и активности који успоставља и за који је одговоран руководилац институције. Систем финансијског управљања и контроле заснива се на управљању ризицима и даје разумно увјеравање да ће циљеви институције бити остварени на правилан, економичан, ефикасан и ефективан начин. Закон о финансирању институција БиХ (42/12), члан 2. Дефиниције.

⁴ Закон о интерној ревизији институција БиХ (Службени гласник БиХ, број: 27/08, 32/12), Закон о финансирању институција БиХ (Службени гласник БиХ, број: 1/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13)

⁵ Годишњи извјештај о реализацији стратегије унапређења управљања јавним финансијама у институцијама Босне и Херцеговине 2021-2025, са годишњим акционим планом.

⁶ Службени гласник БиХ, број: 27/08, 32/12

⁷ Успостава јавних интерних финансијских контрола (PIFC-a) у институцијама БиХ <https://www.revizija.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=ceb508c4-0b38-4be4-b3ea-2732d862aa60&langTag=bs>

институцијама БиХ се сваке године проблематизују кроз појединачне као и консолидоване извјештаје Канцеларије за ревизију институција БиХ⁸ (Канцеларија за ревизију) и консолидоване извјештаје ЦХЈ⁹. Канцеларија за ревизију је у 2019. години такође провела и праћење активности институција БиХ на реализацији препорука ревизије учинка те поред напретка у области констатовао и даљу потребу за финализацијом успоставе и попуњавање јединица интерне ревизије (ЈИР), као и потребу провођења екстерне процјене квалитета рада ЈИР-ова, те повећање броја ревидираних области.¹⁰

Све наведено мотивисало је Канцеларију за ревизију да задржи фокус на овој области, те да свој допринос у јачања интерне ревизије како би се даље унапређивала област јавних финансија, те унаприједила одговорност и сврсисходност трошења јавних средстава. Мотиви за студију у овој области везани су и за обавезе које БиХ има, које су дефинисане поглављем 32 правне тековине ЕУ или *acquisa* које се односи на финансијски надзор, а које ће у будућности бити предметом преговора о приступању ЕУ.

1.2. Циљ, обим и ограничења ревизије

Циљ ревизије

Циљ ревизије је испитати да ли је процес успоставе и обезбјеђивања функционалне интерне ревизије у институцијама БиХ ефикасан.

Сврха ревизије је унаприједити стање у области јавних финансија на начин да се скрене пажња надлежнима, односно Савјету министара БиХ (СМ БиХ), ЦХЈ-у, руководиоцима институција БиХ и руководиоцима ЈИР-ова, на потребу изградње функционалне интерне ревизије као значајног фактора у обезбјеђивању боље јавне управе.

Обим и ограничења ревизије

Предмет ревизије је процес успоставе и функционисања интерне ревизије у институцијама БиХ у протеклом периоду од доношење регулаторног оквира за интерну ревизију. То се прије свега односи на то како се одвијала динамика успоставе и попуњавања ЈИР у протеклом десетљећу, од доношења законских рјешења у овој области. Тим је обратио пажњу на вријеме када су формиран ЈИР-ови у складу с важећим критеријумима у тој области. Тим је такође обимом ревизије обухватио и динамику попуњавања особља у ЈИР као и присутне флукуације

⁸ „Извјештај о обављеној финансијској ревизији Извјештаја о извршењу буџета институција БиХ за 2022. годину“ [DownloadAttachment \(revizija.gov.ba\)](https://revizija.gov.ba)

„Извјештај о обављеној финансијској ревизији извршења буџета институција БиХ за 2021. годину“ [DownloadAttachment \(revizija.gov.ba\)](https://revizija.gov.ba)

⁹ „Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2022. годину“ [Odsjek za razvoj sistema interne revizije CHJ MFT BiH – GKI IR za 2016. \(mft.gov.ba\)](https://mft.gov.ba)

„Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2021. годину“ [Odsjek za razvoj sistema interne revizije CHJ MFT BiH – GKI IR za 2016. \(mft.gov.ba\)](https://mft.gov.ba)

¹⁰ „Праћење реализације препорука ревизије учинка“ [OpenAttachment \(revizija.gov.ba\)](https://revizija.gov.ba)

особља¹¹ у успостављеним јединицама које се односе на одлазак интерних ревизора или руководиоца ЈИР-ова.

Када је у питању функционалност ИР-а, овом студијом и обимом ревизије тим је обухватио активности које се тичу провођења надзора над радом јединица од стране руководиоца ЈИР-ова, као и периодични надзор који проводи ЦХЈ. Такође, у овом сегменту функционалности ИР-а обимом ревизије обухваћена је и израда програма обезбјеђења квалитета као и испуњавање обавеза које се тичу провођења екстерне евалуације над радом ЈИР-ова.

Обимом ревизије обухваћено је седам институција БиХ: ЦХЈ, због своје централне улоге коју има у процесу успоставе и развоја интерне ревизије у институцијама БиХ, и шест јединица интерне ревизије. На одабраном узорку од шест ЈИР-ова¹², тим је анализирао стратешке и годишње планове рада јединица из узорка у смислу бирања тема за ревизију које су оцијењене као високоризичне. Такође, тим је на узорку ЈИР анализирао да ли јединице проводе ревизије ЗЕ¹³ пословних система, односно постигнутих резултата и циљева организације. Тим је на узорку ЈИР-ова испитао и да ли јединице израђују извјештаје о ефективности одјељења за интерну ревизију. Обимом ревизије обухваћено је и увођење и употреба Апликације за праћење, управљање и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у институцијама БиХ (PIFC апликација) у дијелу који се тиче сегмента који је намијењен интерној ревизији, у сврху обезбјеђења квалитета кроз употребу софтвера за стандардизацију рада у ЈИР.

Табела број 1: Изабрани узорак институција

Редни број	Назив институције БиХ
1.	Централна хармонизацијска јединица МФТ БиХ (ЦХЈ)
2.	Управа за индиректно опорезивање БиХ (УИО)
3.	Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ (ДКПТ)
4.	Гранична полиција БиХ (ГП)
5.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ (МСТЕО)
6.	Министарство финансија и трезора БиХ (МФТ)
7.	Министарство одбране БиХ (МО)

Извор: Канцеларија за ревизију

Поменути узорак институција у којим функционишу ЈИР-ови одабран је због: примјера успостављених добрих пракси, објективних потешкоћа у успостави и кадровском попуњавању, величине буџета, онемогућености провођења сталног надзора над радом услед недостатка руководиоца, те због броја институција БиХ које ревидирају.

Нису забиљежена ограничења у провођењу ове студије ревизије учинка.

¹¹ Флукуација запосленика (енгл. employee turnover), као намјерно (избјеживо) или неизбјеживо кретање запосленика из организације.

¹² Од 20 јединица интерне ревизије институцијама БиХ.

¹³ Економичност, ефикасност и ефективност.

1.3. Ревизиона питања и критеријуми ревизије

Након што је утврђен циљ ревизије, дефинисано је опште ревизионо питање које гласи:

Да ли је процес успоставе и обезбјеђивања функционалне интерне ревизије у институцијама БиХ ефикасан?

За што боље разумијевање и анализу проблема, те да би се олакшало прикупљање потребних података, дефинисана су два ревизиона потпитања:

1. Да ли су надлежне институције ефикасне у процесу успоставе и одржавања капацитета ЈИР?
2. Да ли је обезбијеђена функционалност ЈИР-ова успостављањем система надзора и обезбјеђивања квалитета над радом ЈИР-ова?

Критеријуми ревизије¹⁴

Институције БиХ имплементирају обавезе које произилазе усвајањем међународне и домаће регулативе¹⁵. У институцијама БиХ ефикасно је успостављен систем интерне ревизије у складу са потребама организација јавног сектора¹⁶. Обезбијеђен је квалитет рада интерне ревизије.¹⁷ Извори критеријума за ову ревизију базирани су на ЗоИР, и другим подзаконским актима, одлукама и правилницима који уређују ову област, Споразуму о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, с једне стране, и БиХ, с друге стране, затим Стратегији развоја система унутрашњих финансијских контрола у институцијама БиХ 2020 – 2025, те оперативним плановима.

Критеријуми за прво ревизионо потпитање:

Успостављање ЈИР-ова врши се на бази критеријума које дефинише ЦХЈ те је ЈИР успостављен као основна организациона јединица¹⁸. ЗоИР предвиђа да ЈИР мора имати најмање два запослена укључујући и интерне ревизоре који су у статусу обуке¹⁹.

¹⁴ Током провођења студије тим је путем полуструктурисаног интервјуа, кроз питања, упознао клијенте са дефинисаним критеријумима у области, те је у биљешкама евидентно да нису забиљежена значајнија неслагања са предоченим областима ризика које су идентификоване.

¹⁵ Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, с једне стране, и Босне и Херцеговине, с друге стране https://www.dei.gov.ba/uploads/documents/sporazum-o-stabilizaciji-i-pridruzivanju-između-eu-i-bosne-i-hercegovine-hrvatski-jezik_1604320257.pdf, Закон о интерној ревизији институција БиХ (27/08 и 32/12, Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ <http://www.sluzbenilist.ba/page/akt/iiUu3iNihxM=>

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Правилник о провођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине

¹⁸ Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ <http://www.sluzbenilist.ba/page/akt/iiUu3iNihxM=>

¹⁹ Члан 9. став (2) Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине (Службени лист БиХ, број: 27/08, 32/12)

Сви ЈИР-ови су успостављени и кадровски попуњени у складу с критеријумима о броју интерних ревизора у свакој од успостављених јединица, потребних за несметано функционисање и испуњавање функције интерне ревизије²⁰.

Сваки ЈИР је потписао Повељу интерне ревизије, која је усклађена с Повељом усвојеном и одобреном од стране ЦХЈ-а²¹.

Критеријуми за друго ревизионо потпитање:

Стални надзор обавља руководица ЈИР-а кроз континуиране активности дефинисане методологијом рада одобреном од ЦХЈ-а, као што су: планирање појединачних ревизија (ревизорских ангажмана), надзор процеса провођења ревизорског ангажмана, прегледи извјештаја, те утврђивање било каквих слабости или подручја у поступцима извођења ревизорских ангажмана, у којима су потребна унапређења и планови активности за њихово отклањање и прилагођавање²².

Сваки ЈИР има екстерни преглед контроле квалитета који се извршава најмање једном у пет година да би се утврдила усклађеност издатих извјештаја са текућим стандардима професионалне праксе интерне ревизије. Преглед врше квалификована лица која су независна од организације и која немају стварни или могући сукоб интереса²³.

Интерна ревизија у институцији проводи се на основу одобрених стратешких, годишњих планова ревизије који се заснивају на процјени ризика. Интерна ревизија је усмјерена на подручја високог ризика, регистре ризика руководства и независну процјену ЈИР-а, који обезбјеђују учинковито и дјелотворно коришћење доступних ресурса.²⁴

Интерна ревизија пружа мјерљиве ефекте рада у областима од стратешког значаја за институцију БиХ. ЈИР-ови извјештавају о суми мјерљивих ефеката имплементације препорука.²⁵

Развијен је и инсталиран софтвер за управљање интерном ревизијом ради стандардизације рада интерне ревизије и унапређења квалитета рада интерне ревизије кроз једнообразну примјену прописане методологије рада интерне ревизије. Софтвер за управљање интерном ревизијом омогућава управљање процесом планирања и вршења ревизија, евидентирање свих provedених

²⁰ Одлука о усвајању Повеље интерне ревизије у институцијама БиХ (Службени лист БиХ, број: 30/18) Одлука о усвајању кодекса професионалне етике за интерне ревизоре у институцијама БиХ, Повеље интерне ревизије у институцијама БиХ, Приручника за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ (Службени лист БиХ, број: 82/11)

²¹ Ibid.

²² Правилник о провођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине

<https://chj.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=91a34f48-3c16-4f4f-addb-64b2e15018dd&lang=bs>

²³ Закон о интерној ревизији институција БиХ (Службени гласник БиХ, број: 27/08, 32/12)

²⁴ Стратегија развоја система унутрашњих финансијских контрола у институцијама БиХ 2020 – 2025.

²⁵ Оперативни годишњи акциони план Стратегије развоја унутрашњих финансијских контрола у институцијама БиХ за 2022.

активности и извјештавање о интерној ревизији. ЈИР-ови врше интерну ревизију уз помоћ софтвера²⁶.

1.4. Извори информација и методе ревизије

Да би се анализирале активности институција БиХ у области успоставе и функционисања интерне ревизије у сегменту обезбјеђивања квалитета над радом ЈИР-ова, ревизорски тим се упознао са садржајима релевантних споразума, стратегија и закона који уређују ову област. Затим са подзаконским актима, прописима, интерним актима субјеката ревизије и другим релевантним документима који су везани за циљ и предмет ревизије. Ту се прије свега мисли на Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, с једне стране, и БиХ, с друге стране, Свеобухватну стратегију управљања јавним финансијама у институцијама БиХ 2021–2025, Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020–2025, ЗоИР, Одлуку о критеријумима за успостављање ЈИР-ова у институцијама БиХ, Правилник о провођењу и унапређењу квалитета интерне ревизије и сл.

Тим је методом анализе садржаја извјештаја о успостави и попуњавању ЈИР, те разговорима са релевантним саговорницима, представио динамику развоја и одржавања капацитета ИР у протеклих око 12 година. Коришћењем ове методе представили смо ефикасност институција када је у питању формирање ЈИР-ова као и њихово попуњавање. Такође, анализирали смо и присутне флукуације особља у ЈИР-овима из узорка.

Прегледом попуњености ЈИР-ова у дијелу који се тиче постојања руководиоца ЈИР-ова, тим је анализирао претпоставку за провођење сталног надзора над радом ЈИР-ова у дијелу који је одговорност руководиоца ЈИР-ова.

Предмет анализе били су и извјештаји о периодичној процјени као и о екстерној процјени рада ЈИР-ова сачињени од стране квалификованих оцјењивача.

Методама анализе и поређења тим је вршио поређење докумената анализе ризика ЈИР-ова из узорка, као и стратешких и годишњих планова рада ЈИР-ова. Циљ примјене ове методе је био упоређивање одабраних подручја ревизије и области које су дефинисане као високоризичне области у документима процјене ризика које израђују ЈИР-ови. На овај начин тим је провео активности на стицању увјерења да ли ЈИР-ови бирају високоризична подручја за ревизију, односно да ли на најефективнији начин користе своје ресурсе.

Тим је, техникама структурисаног и полуструктурисаног интервјуа са представницима ЦХЈ-а и ЈИР-ова из узорка, анализирао употребу RIFC апликације у дијелу који се тиче рада интерне ревизије, а све у циљу презентовања искустава које интерни ревизори имају увођењем овог софтверског рјешења, те проблема са функционалношћу ове апликације.

---

²⁶ Ibid.

1.5. Структура извјештаја

У поглављу 1. представљени су мотиви због којих је Канцеларија за ревизију провела ревизију учинка активности институција БиХ на успостави и обезбјеђивању функционалне интерне ревизије. У овом поглављу су представљена и ревизиона питања, циљ, обим и ограничења ревизије, критеријуми те извори и методе ревизије.

Кроз поглавље 2. дају се подаци и информације неопходне за разумијевање система интерне ревизије у институцијама БиХ.

У поглављу 3. представљени су налази ревизије, а који се односе на неефикасност институција БиХ у предузимању активности које су усмјерене ка успостави и обезбјеђивању функционалне интерне ревизије у институцијама БиХ.

Поглавље 4. садржи закључке ревизије који дају одговоре на ревизиона питања и односе се на ефикасност институција у предузимању активности које су усмјерене ка успостави и обезбјеђивању функционалне интерне ревизије у институцијама БиХ.

У поглављу 5. дате су препоруке чијом имплементацијом би се јасније уредила и унаприједила ова област те обезбиједиле претпоставке за ефикаснију успоставу и обезбјеђивање функционалности интерне ревизије у институцијама БиХ.

2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ ЗА РАЗУМИЈЕВАЊЕ ЈАВНИХ ИНТЕРНИХ ФИНАНСИЈСКИХ КОНТРОЛА И ИНТЕРНЕ РЕВИЗИЈЕ

У овом поглављу ћемо приказати кључне информације битне за разумијевање јавних интерних финансијских контрола и улоге интерне ревизије, као и обавеза које имају институције БиХ наспрам овог питања.

2.1. Кључне информације из области јавних финансија и интерних финансијских контрола

Јавне финансије се баве начинима на које владе прикупљају своје финансије и како троше своје приходе те да ли остварују циљеве за добробит својих грађана.²⁷

Систем интерних финансијских контрола везан је за контролу начина на који се користи јавни новац. Развој система јавних интерних финансијских контрола (PIFC) у институцијама БиХ је дио cjелокупне реформе јавне управе. Систем PIFC-а чине три стуба и то:

- финансијско управљање и контрола,
- интерна ревизија и
- централна хармонизацијска јединица.

Успостава PIFC-а у институцијама БиХ је отпочела 2009. године успоставом ЦХЈ-а и доношењем првог стратешког документа из области јавних интерних финансијских контрола у институцијама БиХ²⁸. Концепт интерних финансијских контрола у јавном сектору разрађен је од стране Европске комисије с циљем пружања помоћи у разумијевању и примјени добро развијених и ефективних система контроле у процесу придруживања ЕУ. БиХ има обавезу успоставити и развијати систем PIFC-а у складу са стандардима, добрим праксама и препорукама надлежних тијела Европске комисије²⁹.

2.1.1. Улога и циљ интерне ревизије у систему интерних финансијских контрола

Интерна ревизија, као неизоставни дио PIFC-а, представља независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирану с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплиниран приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризицима, контролама и процесима управљања.³⁰

²⁷ Brian Galligan, Winsome Roberts, editors, The Oxford Companion to Australian Politics, Oxford University Press, 2007.

²⁸ Стратегија за спровођење јавне интерне финансијске контроле у институцијама БиХ из 2009. <https://chj.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=5eb527b9-5380-46ed-b453-99a7c86509ad&lang=hr>

²⁹ Стратегија развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2020-2025. <https://chj.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=a2dec74d-3e0d-4e25-b8dd-54af6d2735b8&lang=hr>

³⁰ Дефинисаном у складу са Међународним оквиром професионалног дјеловања (енгл. IPPF) је концептуални оквир који организује обавезујуће смјернице развијене од стране Института интерних ревизора (IIA). Као поуздано, глобално тијело које поставља струковне стандарде, IIA обезбјеђује обавезујуће и препоручене смјернице чија примјена је прописана законом у области интерне ревизије.

Интерна ревизија је други стуб PIFC-а, а стандарди за рад интерних ревизора заснивају се на Међународним стандардима за професионалну праксу интерне ревизије, које је издао Институт интерних ревизора, на начин како је то дефинисано ЗоИР-ом.

Циљ интерне ревизије је пружање услуга које требају помоћи руководиоцима у ефикасном извршавању њихових обавеза, провјеравајући да ли је провођење управљачких и контролних механизма одговарајуће, економично и досљедно у односу на законске прописе, упуте за рад, интерне акте, уговоре и друге прописе, дајући препоруке и савјете у вези са активностима које су предмет ревидирања³¹.

2.1.2. Интерна ревизија у институцијама БиХ

Децентрализована интерна ревизија у институцијама БиХ се успоставља од 2008. године. ЗоИР је донесен 2008. године и од тада почиње процес увођења децентрализоване интерне ревизије у институцијама БиХ. Циљ ЗоИР-а је успостављање ефикасног система интерне ревизије у организацијама јавног сектора БиХ, у складу са структуром власти и потребама организација. Измјенама ЗоИР-а у априлу 2012. године редефинисани су критеријуми за успоставу ЈИР-ова у институцијама БиХ. Одлука ЦХЈ-а о критеријумима за успоставу јединица интерне ревизије у институцијама БиХ донесена је 2012. године. Поменута Одлука је допуњавана и мијењана 2017. и 2019. године. Тренутно је према важећој регулативи обавезно успоставити 19 ЈИР-ова у институцијама БиХ и једну у јавном предузећу (БХРТ). Критеријуми за успоставу везани су за: укупан буџет институције који треба бити већи од 10 милиона КМ, број запослених у институцији – већи од 200, или да је број запослених већи од 150³², ниво извршених трансакција који у тоталу премашује износ од 15 милиона КМ те степен ризика који је укључен. ЦХЈ посебно води рачуна о примјени концепта "value for money" (енг. *вриједност за новац*) и концепта "3Е" (економичност, ефикасност и ефективност) приликом дефинисања структуре интерне ревизије и утврђивања броја извршилаца интерне ревизије у институцијама БиХ у складу с критеријумима³³.

Систем интерне ревизије у институцијама БиХ, поред ЗоИР-а, дефинисан је и стратешким документима и то: Стратегијом развоја система унутрашњих финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018, коју је СМ БиХ усвојио на 87. сједници одржаној 29. децембра 2016. године и Стратегијом развоја система унутрашњих финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020 – 2025. која је усвојена на 8. сједници СМ БиХ одржаној 11. јуна 2020. године.³⁴

³¹ Одлука о утврђивању оквирног текста споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ (Службени гласник БиХ, број: 32/18)

³² Уколико је институција организована на начин да има више од два регионално установљена организациона дијела

³³ Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ (Службени гласник БиХ, број: 59/19)

³⁴ Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2023. годину

2.1.3. Обезбјеђење и унапређење квалитета рада интерне ревизије у институцијама БиХ

Обезбјеђење и унапређење квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ представља свеобухватан процес којим се обезбјеђује и даје потврда да је обезбјеђен концепт квалитета. Он подразумева поштовање и примјену ЗоИР-а, Стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ, Етичког кодекса за интерне ревизоре у институцијама БиХ, прописане методологије рада и других прописа којима се уређује област интерне ревизије.³⁵

Обезбјеђење и унапређење квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ обухвата: - **интерно оцјењивање квалитета** активности интерне ревизије које обављају руководиоци ЈИР, - **преглед квалитета активности интерне ревизије који обавља ЦХЈ**, и - **екстерно оцјењивање квалитета** активности интерне ревизије које обављају независни екстерни оцјењивачи.

Интерно оцјењивање квалитета активности интерне ревизије

Интерно оцјењивање квалитета активности интерне ревизије редовна је активност у ЈИР-овима коју проводи руководиоца ЈИР-а. Он је обавезан да успостави стални надзор над радом интерних ревизора као и да проводи периодична самооцјењивања активности интерне ревизије у јединици којом руководи.

Преглед квалитета активности интерне ревизије који обавља ЦХЈ

Правилник о провођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ³⁶ донесен је у 2021. години. Преглед квалитета који проводи ЦХЈ, у складу са Правилником, састоји се од:

- а) Годишњег прегледа квалитета – проводи се на основу увида у документацију коју су доставили ЈИР-ови, у сврху прикупљања информација потребних за провођење активности из надлежности ЦХЈ-а.
- б) Периодични преглед квалитета – врши се "на терену" на основу увида у документацију ЈИР-а, укључујући документацију приложену уз пријаву RIFC-а, и другу документацију коју посједује институција у вези са извршеним интерним ревизијама, као и интервјуе са особљем, руководством и запосленима у институцијама у којима ЈИР пружа услуге интерне ревизије³⁷. ЦХЈ усваја годишњи план за обављање периодичног прегледа квалитета активности ЈИР-ова према дефинисаним критеријумима. Периодични прегледи које проводи ЦХЈ нису замјена за прописане периодичне екстерне оцјене³⁸.

³⁵ Правилник о провођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ (Службени гласник БиХ, број: 74/21)

³⁶ Правилник о провођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама БиХ (Службени гласник БиХ, број: 74/21)

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

Екстерно оцјењивање квалитета активности интерне ревизије

Сваки ЈИР треба да има екстерни преглед контроле квалитета који се извршава најмање једном у пет година да би се утврдила усклађеност издатих извјештаја са текућим стандардима професионалне праксе интерне ревизије. Прегледе требају извршити квалификована лица која су независна од организације и која немају стварни или могући сукоб интереса.³⁹

Екстерно оцјењивање проводе квалификовани независни екстерни оцјењивачи у сврху утврђивања усклађености функције интерне ревизије са Стандардима интерне ревизије и Етичким кодексом.

2.1.4. Стратешки, годишњи планови интерне ревизије и процјена ризика

Стратешки план интерне ревизије доноси се за период од три године из којег произилази годишњи план рада интерне ревизије. Он се заснива на процјени ризика и дефинисању приоритета ревизије у складу с циљевима институције. У институцијама у којима функционише процес управљања ризицима, интерни ревизори користе регистар ризика руководства као полазни основ за вршење своје процјене ризика, која је дио стратешког плана ЈИР-а. За процјену ризика ЈИР-а, као извор информација користи се низ стратешких и планских докумената институција, релевантни извјештаји, базе података, промјене законског или институционалног оквира, документи буџета⁴⁰, разговори са надлежним и сл.⁴¹ Анализа подразумијева и идентификацију високих резидуалних⁴² ризика који ће бити уврштени у стратешке и годишње планове интерне ревизије⁴³. Ажурирани регистар ризика је саставни дио стратешког плана у форми прилога.

2.1.5. Апликација за праћење, управљање и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у институцијама БиХ (PIFC апликација)

PIFC апликација је развијена у оквиру пројекта ЕУ „Унапређење јавне интерне финансијске контроле у БиХ“. Она представља софтверску апликацију отвореног кода⁴⁴ за унапређење система финансијског управљања и контроле, извјештавање о систему финансијског управљања и контроле, ефикасно управљање процесом интерне ревизије и извјештавање о активностима интерне ревизије.

³⁹ Закон о интерној ревизији институција БиХ (Службени гласник БиХ, број: 27/08, 32/12)

⁴⁰ Документи оквирног буџета, буџетски захтјеви, одобрени буџети, извјештаји о извршењима буџета и сл.

⁴¹ Приручник за унутрашњу ревизију у институцијама БиХ

⁴² Ризик који преостане након контролних активности, примјене контрола

⁴³ Приручник за унутрашњу ревизију у институцијама БиХ

⁴⁴ Ако је програм отвореног кода, његов изворни код (енгл. *source code*) је слободно доступан његовим корисницима. Његови корисници или било ко, може да узме овај изворни код, да га модификује и да дистрибуира његову модификовану верзију програма. <https://linukssite.wordpress.com/2016/11/22/sta-je-softver-otvorenog-koda-i-zasto-je-bitan/>

PIFC апликација је један од кључних алата за унапређење система интерних контрола у институцијама БиХ у складу са стратешким документима реформе јавне управе и реформе управљања јавним финансијама на свим нивоима власти у БиХ.⁴⁵

PIFC апликација садржи четири модула: Финансијско управљање и контрола, Интерна ревизија, Извјештавање и Администрација.

Модул за интерну ревизију је саставни дио PIFC апликације који омогућава ефикасно управљање процесом интерне ревизије и извјештавање о активностима интерне ревизије, уз примјену информатичких и компјутерских алата за чување и обраду података⁴⁶. Сврха модула за интерну ревизију је стандардизација рада интерне ревизије, те унапређење квалитета рада ЈИР-а. PIFC апликација има за циљ да олакша и израду периодичних извјештаја, у сврху ефикаснијег извјештавања руководиоца институције о интерним контролама у институцији и ЦХЈ-у у изради Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије.

Активности на изради PIFC апликације су окончане почетком 2022. године, након чега је PIFC апликација била у гарантном року у периоду од 28. 2. 2022. године до 1. 3. 2023. године, тј. годину дана⁴⁷. PIFC апликација је у јуну 2022. године инсталирана на серверу МФТ-а⁴⁸.

ЦХЈ је у 2022. години донио Правилник о коришћењу PIFC апликације којим је прописан начин и услови приступа и поступци коришћења PIFC апликације. Према Правилнику о коришћењу PIFC апликације, руководиоци ЈИР-ова и интерни ревизори обавезни су унијети све податке у вези с вршењем функције интерне ревизије коришћењем модула за интерну ревизију почев од 1. 1. 2022. године.

СМ БиХ је у 2022. и 2023. години, приликом разматрања годишњих консолидованих извјештаја интерне ревизије за 2021. и 2022. годину, донио закључке којим је задужио руководиоце ЈИР-ова и интерне ревизоре у институцијама БиХ да послове у вези с вршењем функције интерне ревизије и извјештавања обављају користећи PIFC апликацију. Истим закључцима СМ БиХ је задужио МФТ и ЦХЈ да обезбиједе потребна финансијска средства за одржавање и даљи развој PIFC апликације.⁴⁹

ЦХЈ је 1. 3. 2023. године обавијестио све ЈИР-ове да је PIFC апликација, у дијелу који се односи на интерну ревизију, спремна за коришћење и да су ЈИР-ови обавезни исту користити у свом раду те уносити у PIFC апликацију све податке о активностима интерне ревизије који се односе на период од 1. 1. 2023. године, и исту наставити користити у свом раду почев од наведеног датума. ЦХЈ је у фебруару 2023. године именовао Комисију за надзор и извјештавање над активностима у вези с PIFC апликацијом.

⁴⁵ Правилник о коришћењу Апликације за праћење, управљање и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у институцијама БиХ (број: 01-1-02-4-99-1/22 од 4. 4. 2022. године);

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Уговор о гарантном сервису који је закључен између International Consulting Expertise (ICE) и Coreit д.о.о. Подгорица дана 28. 2. 2022. године;

⁴⁸ Извор: Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2022. годину (број: 02-1-16-7-25-24/23 од 30. 3. 2023. године);

⁴⁹ Записник 54. сједнице СМ БиХ, одржане 28. 7. 2022. године; Записник 14. сједнице СМ БиХ, одржане 7. 6. 2023. године;

3. НАЛАЗИ

У овом поглављу презентовани су главни налази до којих смо дошли проводећи ревизију. Налази ревизије приказују одступања од критеријума које је ревизија користила приликом процјене да ли је процес успоставе и обезбјеђивања функционалне интерне ревизије у институцијама БиХ ефикасан. Процес успоставе ЈИР-ова и даље није окончан иако траје већ 12 година; успостављено је 18 од 20 ЈИР-ова према регулативи која је на снази у овој области. Процес попуњавања ЈИР-ова је такође неефикасан, посебно позиције руководиоца који обезбјеђује стални надзор над провођењем активности интерне ревизије. ЦХЈ континуирано прикупљањем годишњих извјештаја о раду проводи годишње редовне контроле начина на који функционишу ЈИР-ови, али је периодични преглед квалитета над радом појединачних ЈИР-ова тек у зачетку. Екстерна процјена квалитета рада ЈИР-ова до сада је проведена само у једном ЈИР-у иако неке јединице раде више од десет година. На узорку ЈИР-ова указано је на то да јединице не усмјеравају своје ресурсе на ревидирање високоризичних подручја и да се осим у једном случају ријетко одлучују за провођење ревизија учинка. Извјештавање о ефектима проведених ревизија изостаје као и потребна дигитализација интерне ревизије.

3.1. Процес успоставе и кадровског попуњавања јединица интерне ревизије

Процес успоставе ЈИР-ова није до краја окончан ни 16 година од доношења првог ЗоИР-а. Од тренутно планираних 20 ЈИР-ова, два и даље нису успостављена према регулативи у овој области. Такође, у протеклом дванаестогодишњем периоду, од доношења Одлуке о критеријумима за успоставу јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, просјечна кадровска попуњеност ЈИР-ова од 2012. године кретала се од 20% па до 72% до краја 2023. године. Присутна је и флукуација особља у јединицама интерне ревизије.

Процес успоставе ЈИР-ова није до краја окончан ни 16 година од доношења првог ЗоИР-а.

3.1.1. Процес успоставе јединица интерне ревизије

Двије институције нису успоставиле интерну ревизију усклађену са прописима из

области интерне ревизије, а то су: ВНАНСА и ДКПТ. ВНАНСА до средине 2024. године није припремила и поднијела ЦХЈ-у приједлог интерних организационих прописа који се односе на интерну ревизију у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ. У извјештају ревизије учинка „Успостава јавних интерних финансијских контрола (PIFC-a) у институцијама БиХ“ из 2015. године констатовано је да ЈИР у ДКПТ-у, иако успостављен, нема статус основне организационе јединице у складу са правилима ЦХЈ-а, те је потребно приступити измјени правилника о систематизацији. Правилник о систематизацији ДКПТ-а је у поступку измјене, међутим, тај процес је дуготрајан и још није окончан⁵⁰.

⁵⁰ Током 2022. и 2023. године ДКПТ је проводио активности на измјени правилника о систематизацији који се тиче и формирања ЈИР-а, али без успјеха. Иако је Приједлог правилника о измјенама и допунама Правилника о унутрашњој организацији ДКПТ, који се односи само на успоставу ЈИР-а, упућен МБ у априлу 2023. године, исти ни годину дана касније није стављен на дневни ред сједнице СМ БиХ. МСИГ је у децембру 2023. затражио од Генералног секретаријата СМ БиХ да се Приједлог

У Прилогу 1 овог Извјештаја дат је табеларни преглед података о броју планираних и успостављених ЈИР-ова у институцијама БиХ на крају 2023. године, у складу са важећим прописима из области интерне ревизије, те динамика успоставе ЈИР-ова у периоду 2012 – 2023. година.

Интерна ревизија се не проводи у Предсједништву БиХ јер Предсједништво БиХ није потписало Споразум о вршењу функције интерне ревизије и Повељу о интерној ревизији с ЈИР МФТ, која је, у складу с Одлуком о критеријумима за успоставу јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, надлежна за обављање послова интерне ревизије у овој институцији. Још од 2013. године трају настојања ЈИР МФТ да потпише Споразум о вршењу функције интерне ревизије у Предсједништву БиХ, обраћања и ургенције упућиване су Предсједништву БиХ⁵¹ и 2015, и 2018, те 2023. године без резултата услјед различитих тумачења надлежности око провођења интерне ревизије у овој институцији.

3.1.2. Кадровско попуњавање јединица интерне ревизије

Формирани ЈИР-ови не раде увијек у пуном капацитету. Наиме, иако је већина

На крају 2023. године од 18 ЈИР-ова њих 13 је било у потпуности кадровски попуњено.

јединица већ формирана, оне кадровски нису увијек у потпуности и попуњене. На крају 2023. године од 18 ЈИР-ова њих 13 је било у потпуности

кадровски попуњено. Више информација о кадровској попуњености ЈИР-ова у протеклом дванаестогодишњем периоду дато је у Прилогу 2 овог Извјештаја.

Флуктуација особља у ЈИР-овима такође је присутна појава. Наиме, на узорку од шест одабраних ЈИР-ова, флуктуација особља је била присутна у свих шест јединица интерне ревизије.

Посљедица непопуњених капацитета ЈИР-ова, у односу на предвиђене, подразумијева и провођење мањег броја ревизија. Мањи број ревидираних области значи и мање провјере, односно мање тестирања успостављених интерних контрола те самим тим и детектовања стварних и потенцијалних недостатака и

правилника о унутрашњој организацији ДКПТ који се односи на Јединицу интерне ревизије уврсти на дневни ред сједнице СМ БиХ. Генерални секретаријат СМ БиХ је вратио (актом од 8. 1. 2024.) МБ материјал ради допуне, уз образложење да је потребно зановити достављена мишљења због протока времена. У фебруару 2024. ДКПТ је покренуо процедуре поновног добивања мишљења од надлежних институција.

⁵¹ У 2017. години Предсједништво БиХ је донијело закључак којим се констатује да приликом доношења прописа о интерној ревизији у институцијама БиХ није узет у обзир уставом дефинисани положај Предсједништва БиХ и његова специфичност у органима власти те да је потребно успоставити функцију интерне ревизије у оквиру Предсједништва БиХ. У 2022. години ЦХЈ је запримио допис којим се обавјештава да је Предсједништво БиХ на својој 28. редовној сједници одржаној 22. 7. 2022. године донијело Одлуку у вези са сопственом проценом за вршење интерне ревизије у Предсједништву БиХ и Приједлог измјена и допуна одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ. ЦХЈ је у свом одговору из маја 2023. године навео да су већ обезбијеђени потребни капацитети за обављање интерне ревизије у ЈИР МФТ да би се формирањем нове јединице интерне ревизије дуплирали капацитети, те да Одлука није у складу са општеприхваћеним принципима ЗЕ (економичност, ефикасност и ефективност). ЦХЈ даље наводи да Предсједништво БиХ није надлежно за давање сагласности на законске и подзаконске акте из области интерне ревизије нити припрему приједлога Одлуке о измјенама и допунама одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и/или других прописа из области система интерних контрола те да не постоји правни основ за поступање по Одлуци и Приједлогу.

неправилности. Изражена флуктуација особља за посљедицу може имати и нарушавање континуитета у раду ЈИР-ова, односно промјене у плановима ревизије, одабиру ревидираних подручја и сл.

3.2. Систем надзора и обезбјеђивања квалитета над радом јединица интерне ревизије није до краја успостављен

Функционалност интерне ревизије огледа се и кроз успостављени систем надзора и обезбјеђења квалитета над радом ЈИР-ова. Налази ревизије показују да континуирано праћење обављања активности интерне ревизије од стране руководиоца, односно надзор руководиоца ЈИР-ова није увијек обезбјеђен. У 2023. години четвртина јединица интерне ревизије није имала руководиоца⁵².

Континуирано праћење обављања активности интерне ревизије од стране руководиоца, односно надзор руководиоца ЈИР-ова, није увијек обезбјеђено.

ЦХЈ врши редовно годишње праћење рада ЈИР-ова кроз извјештаје које јединице достављају ЦХЈ-у, док је периодично праћење рада, односно посјета на терену јединицама интерне ревизије од

стране ЦХЈ-а још увијек у зачетку. Екстерна процјена квалитета рада ЈИР-ова проведена је само у случају једне јединице интерне ревизије⁵³.

Иако је стратешко⁵⁴ опредјељење да је интерна ревизија усмјерена на подручја високог ризика, на узорку јединица интерне ревизије указано је на то да јединице тек у нешто више од половине проведених ревизија бирају за ревидирање високоризична подручја и да се осим у једном случају ријетко одлучују за провођење ревизија учинка. Тек једна јединица из одабраног узорка сачињава извјештај о ефективности рада⁵⁵.

3.2.1. Стални надзор над радом јединица интерне ревизије од стране руководиоца

Руководилац ЈИР-а кроз континуиране активности дефинисане методологијом рада дужан је да проводи стални надзор⁵⁶ у свим фазама ревизије. Недостатак руководиоца у ЈИР-овима отежава стални надзор над радом интерних ревизора. У табели у наставку дат је преглед стања у ЈИР-овима када је у питању попуњеност руководећих позиција у периоду 2021 – 2023. година.

Табела број 2: Преглед ЈИР-ова у којима није попуњена позиција руководиоца у периоду 2021 – 2023. година

⁵² ЈИР ГП, ЈИР МО, ЈИР МБ и ЈИР ОБА

⁵³ ЈИР УИО

⁵⁴ Стратегија развоја система унутрашњих финансијских контрола у институцијама БиХ 2020 – 2025.

⁵⁵ ЈИР УИО

⁵⁶ Правилник о провођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине

Редни број	Година	Број успостављених ЈИР-ова	Број ЈИР-ова у којима није попуњена позиција руководиоца	ЈИР-ови у којима није попуњена позиција руководиоца	% ЈИР-ова у којима није попуњена позиција руководиоца
1	крај 2021.	17	1	МО	6%
2	крај 2022.	18	2	МО, МБ	11%
3	крај 2023.	18	4	ГП, МО, МБ, ОБА	22%

Извор: Канцеларија за ревизију на основу података из годишњих консолидованих извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ за период 2021 – 2023. година.

Као што је видљиво из табеле, проблем је био посебно изражен у 2023. години када око четвртине јединица интерне ревизије није имало руководиоца. У ЈИР МО, јединици која ревидира значајан процент буџета институција БиХ, руководиоца је непопуњена од краја 2021. године.

У 2023. години око четвртине јединица интерне ревизије није имало руководиоца.

Питање провођења константног надзора, усмјеравања и развоја рада интерних ревизора, уследило је из недостатка руководиоца ЈИР-ова, посебно

је изазовно код јединица интерне ревизије у којим један интерни ревизор обавља све послове из надлежности ЈИР-а.

3.2.2. Редовни и периодични прегледи квалитета рада јединица интерне ревизије

ЦХЈ је успоставио редован годишњи преглед рада ЈИР-ова, док је периодични преглед квалитета од стране ЦХЈ-а над радом појединачних ЈИР-ова тек у зачетку.

ЦХЈ континуирано прикупљањем годишњих извјештаја о раду проводи годишње редовне контроле начина на који функционишу ЈИР-ови. Доношење Програма обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије обавеза је ЈИР-ова од 2022. године. Али све јединице нису доставиле ЦХЈ извјештаје о Програму обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије за 2022. годину, односно 30% ЈИР-ова⁵⁷ није за 2022. годину доставило извјештај о овом програму. Ни у 2023. години све јединице нису доставиле извјештај о реализацији Програма обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије. ЈИР ОБА и ЈИР МБ нису сачинили и доставили извјештај о реализацији поменутог програма ЦХЈ-у⁵⁸.

Увид на терену у појединачни рад ЈИР-ова, те анализа примјене стандарда ИР-а од стране ЈИР-ова са циљем унапређења рада, је процес који тек треба да успије.

Контрола над радом ЈИР-ова, односно периодични преглед квалитета над радом појединачних ЈИР-ова још увијек није у потпуности успостављен и тек је у зачетку. То значи да је увид на терену у

⁵⁷ ЈИР ПС БиХ, ЈИР МФТ, ЈИР МО, ЈИР МБ, ЈИР ОБА

⁵⁸ Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2023.

појединачни рад ЈИР-ова, те анализа примјене стандарда ИР од стране ЈИР-ова са циљем унапређења рада, процес који тек треба да уследи. Судећи према планираној динамици провођења периодичних прегледа квалитета активности ЈИР-ова, могу проћи и године прије него што периодични преглед квалитета активности ЈИР-ова обухвати свих предвиђених 20 ЈИР-ова. ЦХЈ је до сада провео један периодични преглед квалитета над радом ЈИР ГП. На основу обављеног прегледа документације ЈИР ГП о извршеним ревизијама у периоду 2020 – 2022, мишљење ЦХЈ-а о усклађености се квалификује као дјелимично⁵⁹. Укупно су дате 23 препоруке које се највећим дијелом односе на успостављање неопходних механизма у подручју управљања ЈИР-овима како би се обезбиједила досљедна примјена методологије рада интерне ревизије у подручјима планирања ревизије, провођења ревизије те на обезбјеђивању квалитета проведених ревизија. За период 2024. године, ЦХЈ је планирао да проведе периодичне прегледе у ЈИР ПС БиХ и ЈИР СИРА.

Ипак прегледи квалитета које обавља ЦХЈ не могу се сматрати екстерном оцјеном квалитета према међународним захтјевима из стандарда 1312⁶⁰ који се тиче екстерних оцјена.

3.2.3. Екстерна процјена квалитета рада јединица интерне ревизије

Екстерна процјена⁶¹ квалитета прописује да се екстерно вредновање проводи барем једном у пет година од стране квалификованог и независног процјенитеља изван институције. До сада, иако неке јединице раде више од десет година, екстерна процјена је проведена само у ЈИР УИО. У осталим ЈИР-овима нису предузимане активности на екстерној оцјени рада јединица.

Иако неки ЈИР-ови раде више од десет година, до сада је екстерна процјена проведена само у ЈИР УИО.

Иако је екстерно оцјењивање предвиђено још законом из 2012. године, ЦХЈ је тек Правилником о провођењу обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у

институцијама БиХ из 2021. године дефинисао сврху, динамику, услове и временски оквир екстерне контроле квалитета и избор лица или независне организације за екстерну контролу квалитета. Не постоје процјене трошкова провођења екстерног оцјењивања рада ЈИР-ова.

⁵⁹ Бројчано се оцјењује са два од три и подразумијева да интерна ревизије ради на успостављању захтјева које налажу прописи из области интерне ревизије у институцијама БиХ, али не успијева испунити све основне захтјеве законодавног оквира. Постоји значајан простор/потенцијал за побољшања у погледу ефикасне примјене Закона, Стандарда ИР, методологије рада, Етичког кодекса и/или осталих прописа из области интерне ревизије у институцијама БиХ. За слабости и неусклађености изван контроле интерне ревизије, препоруке се дају руководиоцу институције у којој је успостављен ЈИР.

⁶⁰ Екстерна процјена квалитета оцјењује и даје мишљење о усклађености интерне ревизије са Међународним стандардима, Кодексом, дефиницијом, као и законском и подзаконском регулативом која уређује интерну ревизију.

⁶¹ Екстерна оцјена подразумијева ниво усклађености са Међународним стандардима за професионално обављање интерне ревизије и Етичким кодексом затим ефикасности и ефективности функције интерне ревизије, оцјену знања искуства и експертизе коју посједује особље као и у којој мјери функција интерне ревизије испуњава захтјеве руководиоца институције и даје додату вриједност институцији.

Проведена екстерна евалуација у ЈИР УИО проведена је у склопу међународног пројекта сарадње од стране Аустријске агенције за европске интеграције и економску сарадњу. Дато укупно мишљење од стране оцјењивача је да је ЈИР УИО генерално усаглашен⁶² са Стандардима и Етичким кодексом интерне ревизије, али скрећу пажњу на велики ризик одржавања поузданог циклуса испитивања најважнијих подручја због чињенице да постојеће особље није довољно за покривање сложене организације као што је УИО.

3.2.4. Усмјеравање ресурса интерне ревизије ка најризичнијим подручјима ревидирања

Стратегијом развоја система унутрашњих финансијских контрола у институцијама БиХ 2020 – 2025. дефинисано је опредјељење да је интерна ревизија усмјерена на подручја високог ризика.

ЈИР-ови су обавезни на трогодишњем нову креирати Стратешке планове и вршити процјену ризика по пословним процесима. Након проведене анализе⁶³, за ревидирани период, констатовали смо да су сви ЈИР-ови из узорка више пословних процеса у организацијама, за које су надлежни, оцијенили са високим ризиком, а да су при томе неки од ЈИР-ова при одабиру процеса (области) за интерну ревизију дали акценат, у мањој или већој мјери, на средњеризичне процесе.

У табели у наставку дати су збирни прегледи из ЈИР-ова из узорка, а стање у појединачним ЈИР-овима као и детаљан приказ са називима проведених ревизија и степеном ризика, приказан је у Прилогу 3 овог Извјештаја.

Табела број 3: Подаци о броју редовних интерних ревизија које су ЈИР-ови из узорка провели у периоду 2021-2023. година и процијењени степен ризика подручја ревидирања

Редни број	ЈИР	Укупан број проведених редовних интерних ревизија	Број проведених редовних ИР-ова са процијењеним средњим ризиком подручја ревидирања	Број проведених редовних ИР-ова са процијењеним високим ризиком подручја ревидирања	Не постоји документација о процени степена ризика подручја ревидирања
1.	ЈИР ДКПТ	9	2	7	-
2.	ЈИР ГП	7	3	4	-
3.	ЈИР МФТ	16	11	2	3 ⁶⁴
4.	ЈИР МО	18	10	8	-

⁶² Генерално усаглашен значи да је оцјењивач или тим оцјењивача закључио да релевантне структуре, политике и поступци и активности, као и процеси којима се исти примјењују, удовољавају захтјевима појединачног стандарда или елемената етичког кодекса у свим материјалним аспектима.

⁶³ На одабраном узорку од шест јединица интерне ревизије, тим је анализирао стратешке и годишње планове ЈИР-ова као и процјене ризика, са циљем утврђивања да ли ЈИР-ови из узорка бирају за ревидирање она подручја и процесе који су означени као високоризични, односно да ли је интерна ревизија усмјерила своје ресурсе на високоризичне области и пословне процесе. Предмет анализе биле су само одабране и реализоване редовне ревизије јединица из узорка, за период од 2021. до 2023. године.

⁶⁴ ЈИР МФТ за три проведене ревизије није имао засебне табеле процјене ризика, као разлог навели су немогућност проналаска истих на заједничком фолдеру - врста радног простора на рачунару који вам омогућује дијељење садржаја са више корисника.

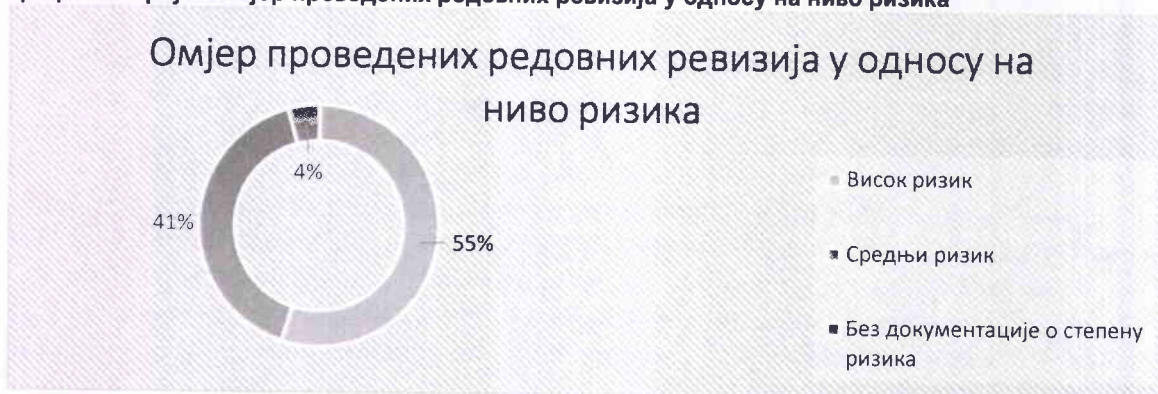
5.	ЈИР МСТЕО	10	2	8	-
6.	ЈИР УИО	11	1	10	-
УКУПНО:		71	29	39	3

Извор: Канцеларија за ревизију на основу података ЈИР-ова

Из наведене табеле видљиво је да су ЈИР-ови из узорка у око 40% ревизионих ангажмана (29 редовних ревизија) ресурсе усмјеравали на средњеризичне процесе (области).

У наведеном графикону приказан је омјер одабраних ревидираних подручја која су означена степеном високог ризика у односу на подручја средњег ризика.

Графикон број 1: Омјер проведених редовних ревизија у односу на ниво ризика

Извор: Канцеларија за ревизију на основу података ЈИР-ова

Дефинисано је одређивање да интерна ревизија усмјерава ресурсе на подручја високог ризика.

Провођење ревизија у областима које су идентификоване као високоризичне подразумева ревидирање оних процеса који имају највећу вјероватноћу да ће утицати на испуњење мандата

организације, односно постизање циљева организације и ефеката. О провођењу ревизија које се баве испитивањем ефеката организација, односно ревизија учинка, више у наредном поглављу.

3.2.5. Провођење ревизија ефикасности, економичности и ефективности пословних система (3Е)

Провођење тзв. 3Е ревизија пословних система присутно је тек у два од шест ЈИР-ова из узорка. Пет⁶⁵ од шест ЈИР-ова из узорка не сачињава извјештаје о ефективности рада јединица интерне ревизије. Током провођења ревизије тим је на узорку ЈИР-ова утврдио да се ријетко проводе ревизије у областима које превазилазе питања усклађености са регулативом, него се тичу испитивања и ефеката односно провођења ревизија ефикасности, економичности и ефективности пословних система.

⁶⁵ ЈИР МФТ, ЈИР МО, ЈИР ДКПТ, ЈИР МСТЕО, ЈИР ГП

Према самопроцјени руководилица и интерних ревизора, тек два ЈИР-а, ЈИР УИО потпуно и ЈИР МФТ дјелимично, проводе тзв. ЗЕ ревизије пословних система.

Већина ЈИР-ова из узорка не проводи тзв. ЗЕ ревизије пословних система нити сачињава извјештаје о ефективности рада јединица интерне ревизије.

У обављеним разговорима са особљем ЈИР-ова, руководиоцима и интерним ревизорима, наведено је да ЈИР УИО проводи искључиво ревизије ефикасности, економичности и ефективности

пословних система према методологији ревизије учинка за интерне ревизоре, ЈИР МФТ је према тврдњама руководитељке провела до сада три ревизије ефикасности, економичности и ефективности пословних система. Остали ЈИР-ови из узорка тврде да никада до сада нису проводили ревизије ефикасности, економичности и ефективности пословних система. Као разлог за непровођење таквих ревизија, ревизори и руководиоци истичу непознавање области као и недостатак мјерљивих показатеља учинка.

Већина ЈИР-ова из узорка не сачињава извјештаје о ефективности рада јединица интерне ревизије. На узорку од шест ЈИР-ова утврђено је да само ЈИР УИО сачињава извјештаје о ефективности рада. У годишњем извјештају који се доставља ЦХЈ-у, ЈИР-ови не извјештавају о мјерљивим ефектима односно суми мјерљивих ефеката проведених ревизија. У извјештајима се наводе, између осталог, дате препоруке као и статус истих.⁶⁶

3.2.6. PIFC апликација - модул за интерну ревизију

Софтвер за управљање интерном ревизијом, тзв. PIFC апликација, чија сврха је стандардизација рада интерне ревизије и унапређење квалитета рада интерне ревизије кроз једнообразну примјену прописане методологије рада интерне ревизије, није функционисао у континуитету. Софтвер који је требао да пружи помоћ ЈИР-овима у управљању процесом планирања и вршењу ревизија, евидентирању свих проведених активности и извјештавању о интерној ревизији, имао је ограничену функцију у протеклом периоду. ЦХЈ и МФТ нису обезбиједили континуирано и несметано функционисање модула за интерну ревизију PIFC апликације ни до половине 2024. године иако је ЦХЈ обавезао институције БиХ да користе PIFC апликацију у свом раду од 1. 1. 2022. године⁶⁷.

Софтвер за управљање интерном ревизијом, тзв. PIFC апликација, није функционисао у континуитету.

Према наводима саговорника из ЈИР-ова из узорка, ЈИР-ови су се суочавали са бројним проблемима у коришћењу PIFC апликације, као што су: немогућност приступа PIFC

апликацији, губитак унесених података, неприлагођеност модула за интерну

⁶⁶ Реализовано, у поступку, дјелимично, нереализовано или није утврђено;

⁶⁷ ЦХЈ је у априлу 2022. године донио Правилник о коришћењу PIFC апликације којим је прописано да су ЈИР-ови обавезни уносити све податке у вези с вршењем функције интерне ревизије коришћењем модула за интерну ревизију, почев од 1. 1. 2022. године;

ревизију методологији рада ЈИР-ова и разни други технички проблеми. Већина саговорника из ЈИР-ова из узорка сматра да је модул за интерну ревизију RIFC апликације користан за њихов рад, али да је нужно да се исти дорађује у погледу функционалности. О проблемима приликом коришћења модула за интерну ревизију током 2023. године ЈИР-ови су обавјештавали ЦХЈ, усменим или писаним путем. Детаљније о проблемима у раду ПИФЦ апликације видјети у Прилогу 4 овог Извјештаја.

4. ЗАКЉУЧЦИ

Канцеларија за ревизију је провела студију ревизије учинка под називом „Успостава и обезбјеђивање функционалне интерне ревизије у институцијама БиХ“. Процес изградње и обезбјеђивања функционалне интерне ревизије у институцијама БиХ није био у потпуности ефикасан, односно надлежне институције нису биле у потпуности ефикасне у процесу изградње и одржавања капацитета у овој области. Бројни су изазови са којим се суочавају успостављени ЈИР-ови, а систем надзора и обезбјеђивања квалитета над радом ЈИР-ова такође није у потпуности успостављен. Успостава и функционисање интерне ревизије у институцијама БиХ је један од приоритета у процесу европских интеграција, али и поред евидентног напретка у формалној успостави ЈИР-ова, сам процес ни након десетљеће настојања није до краја окончан.

4.1. Процес успоставе јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и даље није окончан

Од изнимног је значаја да се након готово 15 година од почетка напора који воде ка формирању ЈИР-ова, оконча и формално овај процес. Иако је интерна ревизија неизоставан партнер и саставни дио успјешног пословања сваке организације, надлежни нису били ефикасни у процесу изградње и одржавања капацитета ЈИР-ова у институцијама БиХ. Дуготрајни процес изградње интерне ревизије у институцијама БиХ може довести у питање допринос који интерна ревизија има у обезбјеђивању боље јавне управе. Неефикасност цијелог процеса формалне успоставе ЈИР-ова, односно успоставе у складу с важећим прописима у овој области, као и евидентна кадровска непопуњеност у протеклом периоду, присутност флуктуације особља, додатно може утицати на ослабљивање изузетно значајне улоге коју интерна ревизија има у јачању јавног сектора и контроли начина на који се користи јавни новац. Учестала флуктуација особља унутар ЈИР-ова може се одразити на обим и квалитет ревизорских ангажмана.

4.2. Недостатак надзора и процјене квалитета у јединицама интерне ревизије може довести до застоја у развоју и унапређењу рада интерне ревизије

Као значајан сегмент функционалности интерне ревизије, систем надзора и обезбјеђивања квалитета над радом ЈИР-ова није у потпуности успостављен. Упражњена руководећа мјеста у ЈИР-овима доводе до одсуства континуираног надзора над радом интерних ревизора. Објективна самопроцјена коју је у обавези да проведе руководилац ЈИР-а ће изостати, посебно у ситуацијама у којима у јединици послове интерне ревизије обавља само један ревизор. Све то може довести до тога да се не обезбиједи досљедна примјена стандарда и обезбиједи додата вриједност у свакодневном обављању ревизорских ангажмана од стране интерних ревизора, те на такав начин угрози функционалност ИР.

Иако је ЦХЈ покренуо активности на тзв. периодичним прегледима квалитета рада ЈИР-ова на терену, предвиђена динамика обављања посјета терену тек је на самом почетку иако је она важна због директног увида у начин на који функционишу

појединачни ЈИР-ови. Међутим, ЦХЈ је неизоставан дио система интерне ревизије и одговоран је за развој и примјену методологије интерне ревизије, те се увид у квалитет рада ЈИР-ова који обавља ЦХЈ не може сматрати потпуно независним. Ова врста прегледа квалитета није замјена за прописане периодичне екстерне оцјене које треба да врше квалификовани независни оцјењивачи изван организације. Екстерне оцјене рада ЈИР-ова до сада нису вршене осим у случају једне јединице, тако да не постоји независна екстерна оцјена рада и доприноса које ЈИР-ови имају у ревидираним областима.

Када је у питању избор ревидираних области од изнимног значаја је да интерни ревизори ресурсе усмјеравају на области високог ризика узевши у обзир остваривање циљева организације и захтјеве менаџмента. С обзиром на стратешка одређивања и утицај на организацију, области високог ризика треба да буду доминантно заступљене приликом провођења ревизорског ангажмана, а тек након тога области оцијењене средњим степеном ризика. Ово је посебно значајно истаћи због чињенице да је прегледом документације везане за процијењене ризике евидентно да су постојале области које су ЈИР-ови оцијенили као високоризичне, што упућује на то да имају и највећи утицај на остваривање циљева организације, а да су при томе неки ЈИР-ови значајан дио ресурса усмјеравали на средњеризичне процесе.

Уколико се не буду проводиле ревизије 3Е које испитују економичност, ефикасност и ефективност пословних процеса, ревизорски ангажмани се неће одмицати даље од питања усклађености односно ефекти рада институција неће бити предметом ревизије.

Неопходно је и да сами ЈИР-ови извјештавају о свом раду на начин да он пружи мјерљиве ефекте које је имплементација датих препорука остварила.

ЦХЈ и МФТ нису били ефикасни у обезбјеђивању континуираног и несметаног функционисања PIFC апликације у дијелу модула за интерну ревизију. Од почетка 2022. године до дана сачињавања овог Извјештаја ревизије учинка, коришћење PIFC апликације у дијелу модула за интерну ревизију није имало очекивани утицај на унапређење квалитета рада ЈИР-ова у институцијама БиХ и извјештавање о активностима интерне ревизије. На основу ревизионих налаза може се закључити да је даље коришћење PIFC апликације у дијелу модула за интерну ревизију условљено остваривањем основних техничких претпоставки од стране ЦХЈ-а и МФТ-а, као што су сервер и редовно одржавање, доградња PIFC апликације, анализа будућих потреба, које су требале бити испуњене прије самог почетка коришћења исте.

5. ПРЕПОРУКЕ

Канцеларија за ревизију, на основу прикупљених налаза и закључака до којих је дошла током провођења ревизије, даје препоруке Савјету министара БиХ, Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора БиХ, Министарству финансија и трезора БиХ, и институцијама БиХ.

У циљу окончавања успоставе и обезбјеђивања функционалније интерне ревизије у институцијама БиХ, Канцеларија за ревизију препоручује следеће:

Препорука Савјету министара БиХ

- ***Предузети све потребне активности на окончавању успоставе јединица интерне ревизије у складу са важећом регулативом.***

То се прије свега односи на окончање поступка усвајања правилника о систематизацији код оних институција које до сада нису и формално успоставиле јединицу интерне ревизије. ДКПТ и ВНАНСА су институције код којих и даље није дошло до измјене правилника о систематизацији који би обезбиједио формалну успоставу јединице интерне ревизије, те је потребно предузети све потребне активности од стране Савјета министара БиХ како би се овај процес окончао.

Препорука руководиоцима институција БиХ

- ***Потребно је ажурно предузимати активности које се тичу попуњавања руководећих позиција у јединицама интерне ревизије.***

То се прије свега односи на оне институције у којима је већ дуги период непопуњена позиција руководиоца интерне ревизије одласком у пензију шефа интерне ревизије. Потребно је да руководство институција, по стицању услова, распише конкурс за попуњу радног мјеста шефа јединице те оконча процедуру избора шефа јединице интерне ревизије и на такав начин обезбиједи, између осталог, и провођење сталног надзора над радом у јединици интерне ревизије.

Препоруке јединицама интерне ревизије из узорка које доминантно не усмјеравају ресурсе на високоризична подручја

- ***Потребно је постојеће ресурсе усмјеравати ка ревидирању области које су оцијењене као високоризичне.***

Постојеће ресурсе којим располажу јединице интерне ревизије, кад год је то могуће, и у складу са остваривањем циљева организације, потребно је усмјерити ка ревидирању оних области за које постоји највећа вјероватноћа да циљеви организације неће бити остварени, односно да се ресурси усмјере на оне области у којима ће интерна ревизија имати највећу додату вриједност.

- ***Потребно је, у складу са расположивим ресурсима, проводити и ревизије у областима које се тичу постизања резултата и циљева ревидиране организације.***

То се прије свега односи на провођење већег броја ревизија ефикасности, економичности и ефективности пословних система у интерној ревизији односно оних ревизија које превазилазе питања усклађености са прописима, него се баве и испитивањем постизања ефеката организације.

- ***Потребно је да јединице интерне ревизије извјештавају о ефектима свога рада***

То се односи на то да јединице интерне ревизије у својим редовним извјештајима о раду извјештавају и о мјерљивим ефектима рада саме јединице, односно ефектима имплементације препорука, како би се приказала додата вриједност и значај који има интерна ревизија.

Препоруке Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора БиХ

- ***Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ треба предузети активности на проналаску најекономичнијих модела за екстерну процјену квалитета рада јединица интерне ревизије те наставити провођење периодичних прегледа квалитета рада ЈИР-ова.***

Потребно је провођење анализа којим би се обезбиједило да постоје процјене најекономичнијег модела провођења екстерног оцјењивања рада јединица интерне ревизије, узевши у обзир да је то дугогодишња законска обавеза која се не проводи. ЦХЈ треба наставити са континуираним периодичним прегледима квалитета рада ЈИР-ова.

- ***Обезбиједити редовно одржавање и унапређивање PIFC апликације у дијелу модула за интерну ревизију.***

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ треба да предузме активности на провођењу поступка набавке услуга за одржавање и унапређење потребних услова за несметано функционисање PIFC апликације у будућности.

Препорука Министарству финансија и трезора БиХ

- ***Обезбиједити све потребне техничке услове како би се омогућило несметано функционисање PIFC апликације.***

Министарство финансија и трезора БиХ у сарадњи са Централном хармонизацијском јединицом треба да обезбиједи несметано функционисање PIFC апликације, односно предузме потребне активности на осигуравању довољно меморијског простора на серверу на којем је PIFC апликација инсталирана.

Тим ревизије учинка:

Елдина Плехо, водитељка тима

Eldina Pleho

Даворка Лучић, чланица тима

Davorka Lucic

Данијел Чоло, руководицац Одјељења
за ревизију учинка

Daniel Coko

Радивоје Јеремић, руководицац
Одјељења за контролу квалитета,
методологију и планирање ревизије
учинка

Radivoje Jeremic

Број: 05-16-1-1329/24

6. ПРИЛОЗИ

Прилог 1: Успостављеност ЈИР-ова у институцијама БиХ на крају 2023. године и динамика успостављања ЈИР-ова у периоду 2012-2023. година у институцијама БиХ

Прилог 2: Кадровска попуњеност ЈИР-ова

Прилог 3: Проведене редовне ревизије у ЈИР-овима из узорка у периоду 2021-2023. година, са процијењеним ризиком ревидираног процеса/система

Прилог 4: PIFC апликација - потешкоће у примјени и преглед активности институција

Прилог 5: Референце

Прилог 1: Успостављеност ЈИР-ова у институцијама БиХ на крају 2023. године и динамика успостављања ЈИР-ова у периоду 2012-2023. година у институцијама БиХ

Табела 1: Успостављеност ЈИР-ова у институцијама БиХ на крају 2023. године

Редни број	Планирани ЈИР-ови у институцијама БиХ	ЈИР-ови успостављени у потпуности у складу са важећим прописима из области интерне ревизије
1.	ЈИР МО	√
2.	ЈИР МИП	√
3.	ЈИР УИО	√
4.	ЈИР ГП	√
5.	ЈИР СИРА	√
6.	ЈИР ОСА	√
7.	ЈИР IDDEEA	√
8.	ЈИР ДКПТ	Х
9.	ЈИР СЗП	√
10.	ЈИР ПС БИХ	√
11.	ЈИР МП	√
12.	ЈИР МЦП	√
13.	ЈИР МБ	√
14.	ЈИР МЉПИ	√
15.	ЈИР МКТ	√
16.	ЈИР МСТЕО	√
17.	ЈИР МФТ	√
18.	ЈИР СУД	√
19.	ЈИР ВНАНСА	Х
20.	ЈИР БХРТ	√
Укупно	20	18

Извор: Канцеларија за ревизију на основу података из Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије за 2023. годину.

Табела 2: Динамика успостављања ЈИР-ова у периоду 2012-2023. година код којих је извршено усклађивање правилника о унутрашњој организацији с релевантним прописима из области интерне ревизије

Редни број	Планиран и ЈИР-ови	Успостављени ЈИР-ови											
		2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
1	МО БиХ	✓											
2	МИП БиХ							✓					
3	УИО БиХ		✓										
4	ГП БиХ			✓									
5	СИРА				✓								
6	ОБА БиХ			✓									
7	DOEEA							✓					
8	ДКПТ БиХ												
9	СЗП БиХ				✓								
10	ПС БиХ			✓									
11	МП БиХ	✓											
12	МЦП БиХ			✓									
13	МБ БиХ											✓	
14	МЛГПИ БиХ		✓										
15	МКТ БиХ					✓							
16	МСТЕО БиХ					✓							
17	МФТ БиХ	✓											
18	ВНАНСА												
19	СУД БиХ								✓				
20	БХРТ*								✓				
Укупно:		3	2	4	2	2	0	2	1	1	0	1	0

Извор: Канцеларија за ревизију на основу података из годишњих консолидованих извјештаја интерне ревизије за период 2012-2023. година.

Прилог 2: Кадровска попуњеност ЈИР-ова

Табела 1: Преглед броја планираних, успостављених и кадровски попуњених ЈИР-ова у периоду 2012-2023. година

Редни број	Година	Број планираних ЈИР-ова	Број успостављених ЈИР-ова	Број кадровски попуњених ЈИР-ова	% кадровски попуњених ЈИР-ова
1	крај 2012.	17	3	1	33%
2	крај 2013.	17	5	1	20%
3	крај 2014.	17	9	4	44%
4	крај 2015.	17	11	6	55%
5	крај 2016.	17	13	7	54%
6	крај 2017.	18	13	7	54%
7	крај 2018.	18	15	8	53%
8	крај 2019.	20	16	9	56%
9	крај 2020.	20	17	12	71%
10	крај 2021.	20	17	10	59%
11	крај 2022.	20	18	12	67%
12	крај 2023.	20	18	13	72%

Извор: Канцеларија за ревизију на основу података из годишњих консолидованих извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ за период 2012-2023. година.

Табела 2: Преглед кадровске попуњености ЈИР-ова из узорка на крају 2021, 2022. и 2023. године

Редн и број	ЈИР из узорка	крај 2021.			крај 2022.			крај 2023.		
		Одобрени број запослених	Попуњени број запослених	%	Одобрен и број запослених	Попуњени број запослених	%	Одобрен и број запослених	Попуњени број запослених	%
1	ЈИР ДКПТ	2	2	100%	2	2	100%	2	1	50%
2	ЈИР ГП	2	2	100%	2	2	100%	2	1	50%
3	ЈИР МО	4	3	75%	4	3	75%	4	3	75%
4	ЈИР МФТ	4	3	75%	4	2	50%	4	4	100%
5	ЈИР МСТЕО	3	2	67%	3	3	100%	3	3	100%
6	ЈИР УИО	4	4	100%	4	4	100%	4	4	100%

Извор: Канцеларија за ревизију на основу података из годишњих консолидованих извјештаја интерне ревизије за 2021, 2022. и 2023. годину.

Прилог 3: Проведене редовне ревизије у ЈИР-овима из узорка у периоду 2021-2023. година, са процијењеним ризиком ревидираног процеса/система

Напомена: Поред редовних интерних ревизија, ЈИР-ови у току године проводе и одређени број накнадних ревизија као и ad hoc ревизија по налогу руководиоца институције. Укупни број проведених накнадних и ad hoc ревизија за трогодишњи период⁶⁸ наведен је након табеле за сваки од ЈИР-ова из узорка.

Табела 1: Број проведених редовних ревизија у ЈИР ДКПТ у периоду 2021–2023. година са процијењеним ризиком ревидираног процеса/система

Редни број	Назив редовне ревизије	Процијењени ризик процеса/система
	2021. година	
1.	Ревизија система јавних набавки	Висок
2.	Коришћење службених возила	Висок
3.	Провођење Методологије о распоређивању запослених у платни разред у ДКПТ	Висок
4.	Ревизија складишта	Висок
	2022. година	
5.	Ревизија планирања и извршења буџета	Висок
6.	Ревизија судских поступака и реализације судских одлука	Висок
7.	Попис и отпис имовине, потраживања и обавеза	Средњи
8.	Ревизија реализације планова и програма рада у ДКПТ-у	Средњи
	2023. година	
9.	Ревизија исплате стимулација и накнада за рад у комисијама	Висок

Извор: Канцеларија за ревизију на основу података ЈИР ДКПТ

Укупан број проведених накнадних ревизија: 6

Укупан број ad hoc ревизија: 1

Табела 2: Број проведених редовних ревизија у ЈИР ГП у периоду 2021–2023. година са процијењеним ризиком ревидираног процеса/система

Редни број	Назив редовне ревизије	Процијењени ризик процеса/система
	2021. година	
1.	Ревизија набавног пословања	Висок
2.	Ревизија издатака за текуће одржавање	Средњи
3.	Ревизија Система финансијског управљања и контроле	Средњи
	2022. година	
4.	Попис имовине, обавеза и потраживања	Висок
	2023. година	
5.	Ревизија прихода од продаје сталних средстава и прекршајних налога	Висок
6.	Ревизија јавних набавки	Висок
7.	Ревизија планирања и извршења буџета	Средњи

Извор: Канцеларија за ревизију на основу података ЈИР ГП

Укупан број проведених накнадних ревизија: 7

Укупан број ad hoc ревизија: 0

⁶⁸ Извор: годишњи консолидовани извјештаји ИР

Табела 3: Број проведених редовних ревизија у ЈИР МФТ у периоду 2021–2023. година са процијењеним ризиком ревидираног процеса/система

Редни број	Назив редовне ревизије	Процијењени ризик процеса/система
2021. година		
1.	Управљање ризицима у Архиву БиХ	Средњи
2.	Управљање ризицима у Агенцији за државну службу БиХ	Средњи
3.	Управљање ризицима у Агенцији за јавне набавке БиХ	Средњи
4.	Управљање ризицима у Агенцији за осигурање у БиХ	Не постоји документација
5.	Управљање ризицима у Дирекцији за европске интеграције БиХ	Средњи
6.	Управљање ризицима у Генералном секретаријату СМ БиХ	Средњи
7.	Управљање ризицима у Меморијалном центру Сребреница – Поточари, спомен обиљежје и мезарје за жртве геноцида из 1995. године	Не постоји документација
8.	Управљање ризицима у Министарству финансија и трезора БиХ	Средњи
9.	Управљање ризицима у Одбору државне службе за жалбе	Средњи
10.	Управљање ризицима у Уреду за законодавство СМ БиХ	Не постоји документација
2022. година		
11.	Стуб III – „планирање и буџет“ дефинисаног Стратегијом унапређења управљања јавним финансијама у Министарству финансија и трезора БиХ	Висок
12.	Управљање ризицима у Дирекцији за економско планирање БиХ	Средњи
13.	Управљање ризицима у Агенцији за статистику БиХ	Средњи
14.	Управљање ризицима у Канцеларији координатора за реформу јавне управе БиХ	Средњи
2023. година		
15.	Оцјена развоја ФУК-а у Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора БиХ	Средњи
16.	Ревизија стуба IV - извршење буџета дефинисаног Стратегијом унапређења управљања јавним финансијама у Министарству финансија и трезора БиХ	Висок

Извор: Канцеларија за ревизију на основу података ЈИР МФТ

Укупан број проведених накнадних ревизија: 11⁶⁹

Укупан број ad hoc ревизија: 0

⁶⁹ Недостају укупни подаци о броју реализованих накнадних ревизија у Консолидованом извјештају ИР за 2022. годину. У извјештајном периоду проведене су и активности на праћењу реализације препорука из ревизионих извјештаја сачињених у 2020. и 2021. години у осам институција БиХ (Архив БиХ, Агенција за државну службу БиХ, Агенција за јавне набавке БиХ, Агенција за осигурање у БиХ, Агенција за статистику БиХ, Генерални секретаријат СМ БиХ, Меморијални центар Сребреница-Поточари и Уред за законодавство СМ БиХ).

Табела 4: Број проведених редовних ревизија у ЈИР МО у периоду 2021–2023. година са процијењеним ризиком ревидираног процеса/система

Редни број	Назив редовне ревизије	Процијењени ризик процеса/система
	2021.	
1.	Процес подношења захтјева за поврат и обрачун ПДВ-а	Средњи
2.	Процес реализације уговора за медицинске услуге у МО и ОС БиХ	Средњи
3.	Ревизија утрошка средстава по основу коришћења мобилних телефона и бизнис картица у МО БиХ	Средњи
4.	Процес реализације хитних набавки у МО и ОС БиХ	Средњи
5.	Процес реализације уговора за набавку одјеће и униформи у МО БиХ	Средњи
6.	Процес подношења захтјева за рефундацију трошкова путовања када организатор сноси трошкове	Средњи
7.	Процес реализације уговора за услуге колективног, појединачног и групног обезбјеђења запослених у МО и припадника ОС БиХ при одласку и доласку са и на службени пут	Средњи
8.	Систем управљања и располагања материјално-техничким средствима у МО и ОС БиХ	Средњи
	2022. година	
9.	Процес ангажовања лица за обављање повремених и привремених послова у МО и ОС БиХ	Висок
10.	Процес праћења стања и евидентирања материјалних средстава у складишним евиденцијама МО и ОС БиХ	Висок
11.	Процес издавања ресурса стационарних комуникационих чворишта МО БиХ	Висок
12.	Процес реструктурисања буџета у МО БиХ	Висок
13.	Процес евидентирања, усклађивање стања и наплате потраживања за рефундацију боловања у МО БиХ	Висок
14.	Процес обрачуна и исплате накнада за случај смрти, болести и инвалидности запосленог и члана његове уже породице у МО БиХ	Висок
	2023. година	
15.	Процес пријема и евидентирања материјалних средстава из донација у МО БиХ	Висок
16.	Процес израде Плана набавки роба, услуга и радова за потребе МО и ОС БиХ	Средњи
17.	Процес планирања, набавке и располагања средствима и опремом противпожарне заштите	Висок
18.	Процес искњижавања из старог књиговодственог програма МБ која спадају у модул сталних средстава и ситног инвентара	Средњи

Извор: Канцеларија за ревизију на основу података ЈИР МО

Укупан број проведених накнадних ревизија: 22

Укупан број ad hoc ревизија: 0

Табела 5: Број проведених редовних ревизија у ЈИР МСТЕО у периоду 2021–2023. година са процијењеним ризиком ревидираног процеса/система

Редни број	Назив редовне ревизије	Процијењени ризик процеса/система
2021. година		
1.	Ревизија стратешког планирања у Канцеларији за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди, исхрани и руралном развоју БиХ	Висок
2.	Управљање људским ресурсима у Канцеларији за ветеринарство БиХ	Висок
3.	Управљање људским ресурсима у Управи БиХ за заштиту здравља биља	Висок
2022. година		
4.	Управљање људским ресурсима у Институту за акредитовање БиХ	Висок
5.	Управљање људским ресурсима у Институту за интелектуалну својину БиХ	Висок
6.	Управљање људским ресурсима у Институцији омбудсмена за заштиту потрошача у БиХ	Средњи
2023. година		
7.	Финансијско управљање и контрола у Министарству спољне трговине и економских односа БиХ	Висок
8.	Стратешко планирање у Савјету за државну помоћ БиХ	Висок
9.	Финансијско управљање и контрола у Државној регулаторној комисији за електричну енергију БиХ	Висок
10.	Управљање људским ресурсима у Комисији за концесије	Средњи

Извор: Канцеларија за ревизију на основу података ЈИР МСТЕО

Укупан број проведених накнадних ревизија: 8

Укупан број ad hoc ревизија: 0

Табела 6: Број проведених редовних ревизија у ЈИР УИО у периоду 2021–2023. година са процијењеним ризиком ревидираног процеса/система

Редни број	Назив редовне ревизије	Процијењени ризик процеса/система
2021. година		
1.	Ревизија управљања континуитетом пословања у УИО	Висок
2.	Ревизија управљања процесом селективитета царинских пријава у царинском поступку са робама	Висок
3.	Ревизија управљања заштитом и спасавањем људи и материјалних добара од природних или других несрећа	Висок
4.	Савјетодавна ревизија Стручној радној групи за успоставу и развој система ФУК	Висок
2022. година		
5.	Ревизија управљања судским споровима	Висок
6.	Ревизија ефикасности праћења резултата покренутих прекршајних и кривичних поступака	Висок
7.	Савјетодавна ревизија Стручној радној групи за успоставу и развој система ФУК	Висок
2023. година		
8.	Ревизија ефикасности извјештавања о раду	Висок
9.	Ревизија ефикасности покретања и окончања прекршајних поступака у оквиру процеса регистрације обвезника индиректних пореза и обраде пореских пријава	Средњи
10.	Ревизија ефикасности поступка регистрације обвезника индиректних пореза	Висок
11.	Савјетодавна ревизија Стручној радној групи за успоставу и развој система ФУК	Висок

Извор: Канцеларија за ревизију на основу података ЈИР УИО

Укупан број проведених накнадних ревизија: 10

Укупан број ад нос ревизија: 0

Прилог 4: PIFC апликација - потешкоће у примјени и преглед активности институција

PIFC апликација у дијелу модула за интерну ревизију се није могла користити у 2022. години, због техничких проблема који су онемогућавали задовољавајући ниво безбједности и заштите информација, те постављање шифри за приступ PIFC апликацији од стране корисника, а што је неопходно као предуслов за обезбјеђење повјерљивости, поузданости и безбједности података интерне ревизије.

Након што су окончане активности на отклањању недостатака везаних за обезбјеђење заштите података интерне ревизије у институцијама БиХ, ЦХЈ је у марту 2023. године обавијестио ЈИР-ове да су обавезни уносити у PIFC апликацију све податке о активностима интерне ревизије који се односе на период од 1. 1. 2023. године, и исту наставити користити у свом раду почев од наведеног датума.

Током 2023. године ЦХЈ није имао изабраног добављача за услуге редовног одржавања PIFC апликације, тако да евидентирани проблеми при коришћењу PIFC апликације нису могли бити успјешно отклоњени. Уговор о гарантном сервису PIFC апликације је истекао прије него што су ЈИР-ови и почели са коришћењем модула за интерну ревизију⁷⁰. Комисија за надзор и извјештавање над активностима у вези с PIFC апликацијом у ЦХЈ-у је у мају 2023. године заузела став да предузимање активности за одржавање PIFC апликације и развој нових функционалности није могуће прије него што власништво над PIFC апликацијом не буде евидентирано у Главну књигу ЦХЈ-а⁷¹, што је урађено у августу 2023. године.

Након што је извршено укњижавање власништва над PIFC апликацијом у Главну књигу ЦХЈ-а, ЦХЈ је у новембру 2023. године, на препоруку Комисије за надзор и извјештавање над активностима у вези с PIFC апликацијом⁷², закључио уговор⁷³ о пружању услуга одржавања и осталих активности везаних за функционисање PIFC апликације у 2023. години, са роком важења до 31. 12. 2023. године. Добављач је сачинио документ „Анализа и извјештај о утврђивању тренутног стања и детектовању проблема унутар апликације PIFC“ у којем је навео низ препорука. Једна од препорука се тицала и проширења простора на серверу на којем је инсталирана PIFC апликација како би се омогућило несметано коришћење и функционисање апликације.

⁷⁰ Уговор о гарантном сервису је био на снази од 28. 2. 2022. године до 1. 3. 2023. године;

⁷¹ Извјештај Комисије за надзор и извјештавање над активностима у вези с PIFC апликацијом у ЦХЈ МФТ БиХ за април 2023. године (број: 01-1-06-1-69-4/23 од 8. 5. 2023. године);

⁷² Комисија за надзор и извјештавање над активностима у вези с PIFC апликацијом у ЦХЈ МФТ БиХ је препоручила ЦХЈ МФТ БиХ да изврши избор добављача за одржавање PIFC апликације, ако је потребно и по основу уговора о дјелу, док у буџету ЦХЈ МФТ БиХ не буду обезбијеђена средства за редовно одржавање PIFC апликације (Извор: Извјештај Комисије за надзор и извјештавање над активностима у вези с PIFC апликацијом у ЦХЈ МФТ БиХ за август 2023. године (број: 01-1-06-1-69-14/23 од 6. 9. 2023. године);

⁷³ Изабрани добављач је по уговору био обавезан да: изврши анализу PIFC апликације и утврди проблеме нефункционалности, припреми приједлоге за унапређење PIFC апликације, сачини анализу техничких карактеристика сервера на којем је инсталирана PIFC апликација, те достави техничке податке за израду тендерске документације за одржавање PIFC апликације у 2024. години као и техничке податке за евентуалну набавку сервера.

ЦХЈ је у фебруару 2024. године упутио допис⁷⁴ МФТ-у којим је затражено обезбјеђење проширења простора на серверу МФТ-а, међутим, до датума сачињавања овог Извјештаја ревизије учинка МФТ није извршио проширење простора на серверу. У свом одговору из МФТ-а наводе да уговор којим би се обезбиједило проширење простора на серверу на којем је инсталирана PIFC апликација није потписан тако да тренутно не располажу потребним простором на серверу. Из МФТ-а истичу да у 2023. години није дошло до реализације јавне набавке сервера и серверске опреме, а у текућој години неусвајање буџета представља ограничавајући фактор за предузимање активности у потребном смјеру.

Због техничких проблема у раду PIFC апликације током 2023. године, ЦХЈ је донио двије одлуке којима је продужен рок ЈИР-овима за доставу годишњих извјештаја интерне ревизије за 2023. годину до 11. 3. 2024. године. Такође, због техничких проблема, ЈИР-ови нису били у могућности доставити годишње извјештаје интерне ревизије ЦХЈ искључиво путем PIFC апликације. Због наведеног, дошло је до кашњења у изради Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије за 2023. годину, а припрема истог није могла бити подржана PIFC апликацијом.

---

⁷⁴ Допис ЦХЈ МФТ БиХ за МФТ БиХ (број: 02-1-06-1-47-4/24 од 13. 2. 2024. године);

Прилог 5: Референце

1. Споразум о стабилизацији и придруживању између Европске уније и БиХ https://www.dei.gov.ba/uploads/documents/sporazum-o-stabilizaciji-i-pridruzivanju_1604320186.pdf
2. Свеобухватна стратегија управљања јавним финансијама у институцијама БиХ 2021 – 2025. <https://www.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=b78e395b-0891-4c32-a022-30e34f9ed228&lang=hr>
3. Brian Galligan, Winsome Roberts, editors, The Oxford Companion to Australian Politics, Oxford University Press, 2007.
4. Стратегија развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020 – 2025. (Службени гласник, број: 43/20)
5. Закон о интерној ревизији институција БиХ (Службени гласник БиХ, број: 27/08, 32/12)
6. Закон о финансирању институција БиХ (Службени гласник БиХ, број: 1/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13)
7. Годишњи извјештај о реализацији стратегије унапређења управљања јавним финансијама у институцијама Босне и Херцеговине 2021-2025, са годишњим акционим планом <https://www.mft.gov.ba/Content/GetNextPage?htmlpagelid=30&page=1&groupid=171>
8. Успостава јавних интерних финансијских контрола (PIFC-a) у институцијама БиХ <https://www.revizija.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=ceb508c4-0b38-4be4-b3ea-2732d862aa60&langTag=bs>
9. Извјештај о обављеној финансијској ревизији Извјештаја о извршењу буџета институција БиХ за 2022. годину [revizija.gov.ba/Content/DownloadAttachment?id=a968340b-78ea-4cf2-a527-8d616026a0f9&langTag=bs](https://www.revizija.gov.ba/Content/DownloadAttachment?id=a968340b-78ea-4cf2-a527-8d616026a0f9&langTag=bs)
10. Извјештај о обављеној финансијској ревизији извршења буџета институција БиХ за 2021. годину <https://www.revizija.gov.ba/Content/DownloadAttachment?id=79ed15ac-bec3-4880-a154-4f3f4d92a784&langTag=bs>
11. Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2023. годину (нацрт)
12. Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2022. годину <https://chj.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=fd1da0a2-b532-4439-bdf0-60f46c904ebd&lang=hr>
13. Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2021. годину <https://chj.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=1cbc7aae-1021-439d-8fcf-d4d2a30da881&lang=hr>
14. Праћење реализације препорука ревизије учинка <https://www.revizija.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=e8247f09-a79f-4077-9b62-04921cfccc6f&langTag=bs>
15. Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ (Службени гласник БиХ, број: 59/19)
16. Правилник о провођењу обезбеђења и унапређења квалитета интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине <https://chj.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=91a34f48-3c16-4f4f-addb-64b2e15018dd&lang=bs>
17. Одлука о доношењу приручника за интерну ревизију у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број: 73/21)
18. Одлука о утврђивању оквирног текста споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број: 32/18)

19. Приручник за унутрашњу ревизију у институцијама БиХ
<https://chj.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=072ec7cd-5ab9-4e8e-9b0e-3f8cb73187df&lang=hr>
20. Правилник о коришћењу Апликације за праћење, управљање и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у институцијама БиХ (Службени гласник БиХ, број: 21/22)

